

2023ko AURREKONTUAK GENEROAREN IKUSPEGITIK DUEN ERAGINAREN AZTERKETA

TXOSTEN EXEKUTIBOA

1.	SARRERA	2
1.1.	BIZI KALITATEAREN ESPARRU DESBERDINETAN OINARRITUTAKO METODOLOGIA	3
2.	GIPUZKOAKO GENERO-ADIERAZLEEN BENCHMARKING-AZTERKETA, EUROPAR BATASUNA ERREFERENTZIATZAT HARTUTA	7
2.1.	DENBORAREN ERABILERA	9
2.2.	ENPLEGUA	10
2.3.	PRESTAKUNTZA	11
2.4.	ERRENTEN BANAKETA	12
2.5.	ERABAKIAK HARTZEKO ALORRA	14
2.6.	EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIA MATXISTA	14
3.	FUNTZIO PUBLIKOKO DATUAK	16
3.1.	LANGILERIAREN OSAERA 2022/07/31N	16
3.2.	FAMILIA BIZITZA ETA LANA BATERAGARRI EGITEKO NEURRIAK	17
3.3.	ADINAREN ARABERAKO DESBERDINTASUNAK	18
3.4.	LANGILEEN PRESTAKUNTZARI BURUZKO DATUAK	18
4.	AZTERTUTAKO PROGRAMEN PISUA AURREKONTUAN.....	18
5.	AZTERTUTAKO PROGRAMEN ANALISIA ERAGINA DUTEN PERTSONEN KOLEKTIBOEN ARABERA	27
5.1.	ADINEKOEI ZUZENDUTAKO PROGRAMAK	30
5.2.	BEHAR BEREZIAK DITUZTENEI ZUZENDUTAKO PROGRAMAK.....	33
5.3.	HAUR ETA NERABEEI ZUZENDUTAKO PROGRAMAK	36
5.4.	POPULAZIO OSOARI ZUZENDUTAKO PROGRAMAK	40
5.5.	HELDUEI ZUZENDUTAKO PROGRAMAK.....	43
5.6.	KONPARAKETA 2022-2023	47
6.	AZTERTUTAKO PROGRAMEN ERAGINA OINARRIZKO GAITASUNEN GAINEAN..	48
6.1.	OINARRIZKO GAITASUNAK	48
6.2.	PROGRAMEN ANALISIA GAITASUNEN ARABERA	48
6.3.	KONPARAKETA 2022-2023	50

1. SARRERA

Txosten honek aztertzen du nola eragiten duten aurrekontuek gipuzkoarron bizi-kalitatean, generoak sor ditzakeen desorekak ahalik eta gehien murrizteko helburuarekin.

Aurrekontuak generoaren ikuspegitik lantzea aurrekontu prozesuaren azterketa da. Helburu nagusia politika publikoek emakumeen bizi-kalitatean duten eragina ezagutzea da, gizonengan duten eraginarekin alderatuta. Politika publikoen emaitzen argazkia eduki ostean, egindakoaren egokitasun maila aztertu egin beharko da emakumezkoen zein gizonetzkoen bizi kalitatean duen eragina aztertu ahal izateko. Horrez gain, epe erdian funtsezkoa izango da Gipuzkoako emakume zein gizonetzkoen iritziak kontuan hartzea, Gipuzkoako Foru Aldundiaren (GFA) eskumenetatik abiatuta, egindakoaren asetze-maila analizatzeko eta beharrezkoa ikusten den ataletan hobekuntzak sartzeko asmoz. Azken finean, azterketa horien azken helburua eskainitako zerbitzu publikoen erabiltzaile erreal zein potentzialen partetik proposatutako aldaketak aztertzea, ahal diren neurrian sartzen joateko, alde kualitatiboari garrantzi berezia eskainiz.

Laburbilduz, aurrekontuak generoaren ikuspegitik zer nolako eragina duen ebaluatzeak ezinbesteko garrantzia du, aukera ematen baitu gastu eta sarreraren politikek nolako eragina duten pertsonen ongizatean neurtzeko, baita gizartean eragin nahi diren aldaketak gauzatzen ari diren ala ez jakiteko ere.

Azterketa hauek egiterakoan ikuspegi ezberdinak erabil daitezke. Kasu honetan, pertsonen eta kolektiboen **gaitasunen ikuspuntua** hartzen da abiapuntutzat. Ikuskera honek zera aldarrikatzen du: politika publikoen arrakasta neurtzeko funtsezko parametroak talde jakin bateko emakume eta

gizonen banakako nahiz taldeko premien betetze mailan oinarritu behar direla. Hortaz, "genero ikuspegiko aurrekontuak" bizi kalitatean oinarritzen den giza garapen iraunkorraren kontzeptuarekin bat egiten du neurri handi batean.

Nazioarteko esperientzia gehienetan honelako azterketak gastuen azterketatik abiatu ohi dira eta hemen aurkezten dugun hau ere, gastu programen azterketa da, batez ere. Hala ere, Gipuzkoako Foru Aldundiak diru-sarrera nagusien gain eskumena duenez, proiektu honen barnean Ogasun eta Finantza Departamentuak zergak ere generoaren ikuspegitik lantzeko ahalegina egiten du, Pertsona Fisikoen Errentaren gaineko Zergatik abiatuta. Gure ustez sarreraren gaineko analisi honek asko aberasten du hemen aurkezten dugun txostena.

Gipuzkoako Foru Aldundiarentzat proiektu honen balio estrategikoa agerikoa da, departamentu ezberdinetatik bultzatzen diren politiken arteko loturak eta koordinazioa ezartzen eta indartzen laguntzen duelako, besteak beste. Azken finean, proiektu honek zeharkako ikuspegia lantzen duenez, lan egiteko modu berriak bultzatzen ditu, helburu komun batzuk lortzeko asmotan politika publiko ezberdinen arteko sinergiak bilatzen ditu, hori guztia generoaren inguruko gogoeta arlo guztietan ezarritik.

1.1. Bizi kalitatearen esparru desberdinetan oinarritutako metodologia

Azterketa hori egiteko bizi kalitatean oinarrituta dagoen metodologia erabili da. Metodologia horrekin programa ezberdinek nola eragiten duten emakume eta gizonen bizi kalitatean aztertu nahi da, horretarako pertsonarentzat oinarritzekoak diren gaitasunak identifikatuz. Eta gure kasuan, gastu programen azterketa egiteko Amartya Sen-ek proposatutako gaitasun ikuspegian oinarrituta, Martha Nussbaum-ek garaturiko funtsezko gaitasunen zerrenda abiapuntu moduan erabili dugu, beti ere Foru Aldundiak dituen eskumenak kontuan hartuta. Egile hauen arabera, garapenaren helburua pertsonak izan

behar dute eta ez bitartekoa soilik, eta garapen hori pertsonen aukerak zabaltzen dituen prozesutzat ulertzen dute, baliotsu irizten dioten bizitza aurrera eramateko aukerak, hain zuzen ere. Ondo bizi ahal izateko funtsezkoa da norberak bizitza berrantolatzeke gaitasuna sustatzea, norbere ikuspuntutik gai sakonenak eta garrantzitsuenak zeintzuk diren kontuan hartuta. Proiektu honetan aukeratu diren oinarrizko gaitasunak honako hauek dira:

- Zaintza egokirako aukera
- Etxeko esparru egoki eta segururako aukera
- Diru sarrerak eskuratzeko aukera
- Aisialdirako eta kirola egiteko aukera
- Mugikortasun eta lurralde antolaketa egokietarako aukera
- Gizarte eta politika mailan parte-hartzeko aukera
- Ordaindutako lanerako aukera, baldintza egokietan
- Hezkuntza eta ezagutzarako aukera
- Osasunerako aukera
- Indarkeriarik gabeko bizitza librerako aukera

Aurrekontuak generoaren ikuspegitik aztertzeko saio honetan parte hartu dutenei eskatu zaie aukeratutako programak/jarduerak zein gaitasunetan eragiten duten markatzea. Goiko hamar gaitasun hauetatik, identifikatzeko zailenak lehena eta bigarrena dira, seguru asko, bietan esparru pribatuak garrantzi handia duelako eta ez gaudelako ohituta esparru publikoa eta pribatuaren arteko loturak ikusten. **Zaintzarako aukera** izateak esan nahi du behar zuzenak -biologikoak nahiz afektiboak-, asetzeko aukera dugula. Bizitzan zehar behar ditugun zaintza gehienak etxegunean asetzen dira eta emakumeen lana izan ohi dira, tradizionalki. Dena den, familiaz gain, sektore publikoak, pribatuak zein komunitarioak ere parte hartzen dute zaintza lanetan. Bestalde, **etxeko esparru egoki eta segurua** izatea oso garrantzitsua da; etxebizitza, egoitzak eta bestelako esparru domestikoak zaintzarako funtsezko eremuak direlako.

Honez gain, gaitasunen sailkapen honetan oinarritutako azterketak aukera ematen digu baloratzeko berdintasun alorrean ematen ari garen aurrerapausoak zenbateraino egokitzen diren Europako Kontseiluak onartutako Emakume eta gizonen arteko berdintasunerako estrategiarekin 2018-2023.

Horrelako azterketak egiteak, asmo handiko proiektu konplexu batean murgiltzea dakar. Horregatik, hainbat fasetan egin zen, denboran zehar. 2011n, lehen fasean, aurrekontu araudia egokitu zen, eta aurrekontuko programa guztien lehen sailkapen bat egin zen, genero ikuspegitik zuten garrantziaren arabera: altua, ertaina eta txikia. Hurrengo urtean, 2012an, genero-ikuspegitik garrantzi handia zuten programei buruzko azterlan bat egin zen (guztira, 17 programa, kudeaketa propioa aurrekontuaren osoaren %52,4). Hurrengo urteetan garrantzi ertaineko programak gehitu zitzaizkion azterlanari. Hala, 2014an 33 programa aztertu ziren guztira, hau da, aurrekontu propioaren % 71.

Ondorengo ekitaldietan hainbat hobekuntza sartu ziren metodologian, azterlanari homogeneotasun handiagoa emateko eta emaitzak modu sintetikoan aurkeztu ahal izateko. Gainera, analisia etengabe egokitu behar izan da, Gipuzkoako Foru Aldundiko departamentuen egitura aldaketetara.

Oro har, ekitaldi bakoitzean Gipuzkoako Foru Aldundiaren kudeaketa propioa aurrekontuaren %60 eta %70 inguru aztertu da. Beraz, esan dezakegu aztertutako programak Gipuzkoako Foru Aldundiak sustatutako politika publikoen adierazgarri direla.

Txosten exekutibo honetan Gipuzkoako Foru Aldundiak aurrekontuan islatzen diren baliabideak zertan gastatzen dituen ikusten da, norengan iristen diren abian jarritako programak/jarduerak eta baita nolako aldeak dauden emakume eta gizonen artean ere. Proiektua, noski, ez da hemen gelditzen eta,

politika publikoa hobetu nahi bada, hurrengo urteko aurrekontuetan pentsatzen hasi aurretik, hemen aurkezten den lana aztertzea komeniko da, jakiteko egindakoarekin lortu nahi ditugun helburuetara hurbiltzen ari garen ala ez. Ez dugu ahaztu behar genero aurrekontuen azken helburua politika publikoa hobetzea dela, emakume eta gizonen arteko desberdintasunak murriztearekin batera. Txosten honek, beraz, eztabaidarako tresna bat izan behar du eta eztabaida horretan agintariek nahiz herritarrek parte hartu beharko lukete hurrengo urteko aurrekontuei begira aldaketak proposatzeko.

Kontuan izan behar da, gainera, Gipuzkoako Foru Aldundia udalen diru-emailea dela eta hauek direla baliabide publikoak kudeatzen dituztenak. Beraz, jakin nahi bada benetan nola eragiten duten baliabide hauek Gipuzkoako emakume eta gizonengan, beharrezkoa izango da Udalak ere horrelako azterketak burutzen hastea. Hori gauzatzeko era bat litzateke, udaletxeei emandako diru-laguntzen berri eskatzen zaienean, sexuen araberrako datu desagregatuak eta programekiko herritarren iritzia ere eskatzea, besteak beste.

Txostena honela egituratzen da: sarrera honen ondoren, eta egitekoa bere testuinguruan kokatzeko, bigarren atalean, diagnostiko orokorra egiten dugu, hau da, Gipuzkoako populazioaren argazki sintetikoa eskaintzen da eta Europako berdintasunerako estrategian erabiltzen diren adierazleak neurtzen ditugu, Gipuzkoako datuekin alderatuz. Hirugarren atalean, Gipuzkoako Foru Aldundiko langileek sexuen arabera sailkatuta azaltzen duten egitura eta ezaugarri nagusiak ematen dira. Laugarren atalean, berriz, aztertutako programen garrantzia laburbiltzen da, aurrekontuarekiko pisua neurtuz. Bosgarren atalean, programa horiek pertsonen bizi-kalitatean eragiteko ahalmena baloratzuz, populazioaren kolektibo ezberdinetan nola eragiten duten aztertzen da. Ondoren, azken atalean, gaitasunen gaineko analisia egiten da. Bukieran, eranskinen atalean, sailek egindako fitxak eranstzen dira.

2. GIPUZKOAKO GENERO-ADIERAZLEEN BENCHMARKING-AZTERKETA, EUOPAR BATASUNA ERREFERENTZIATZAT HARTUTA

Azken urteetan Gipuzkoako gizon eta emakumeen arteko berdintasunari buruzko erreferentziazko adierazleen bilakaerak, oro har, ibilbide positiboa izan du, emakumezkoen jatorrizko egoera okerragotik abiatuta, beti ere. Hala ere, oraindik ere urrats asko eman behar dira benetako egoera parekidea lortzeko eta mendeetako bazterketa egoeraren ondorioak gainditzeko. Horrez gain, azken urteotako krisi ekonomikoaren ondorioz, gizartearen sektore guztiak kaltetuak izaten ari dira, langabezia areagotuz, ongizate estatuko zenbait zerbitzuetan murrizketak ezarriz, zeharkako zergak handituz... Gainera, errenta maila baxuko eta babesik gabeko pertsonengan eragina askoz kaltegarriagoa izaten ari da, jakin dakigularik, pobreziaaren tasa neurtzeko erabiltzen dugun adierazleak emakume eta gizonen arteko arraila altua erakusten duela.

Europako datuekin konparaketa egiten hasi aurretik, Gipuzkoako populazioaren oinarrizko datu batzuk aztertuko ditugu. 2021eko urtarrilaren 1ean 718.887 biztanle zituen Gipuzkoak; horien %19,0k 19 urte edo gutxiago zituen; %58,1ak, berriz, 20 eta 64 urte bitarteko tartean zeuden; eta azkenik, biztanleria osoaren %22,9k 65 urte edo gehiago zituen.

2.1. TAULA. Gipuzkoako biztanleak adin tarte eta sexuaren arabera (2021/01/01)

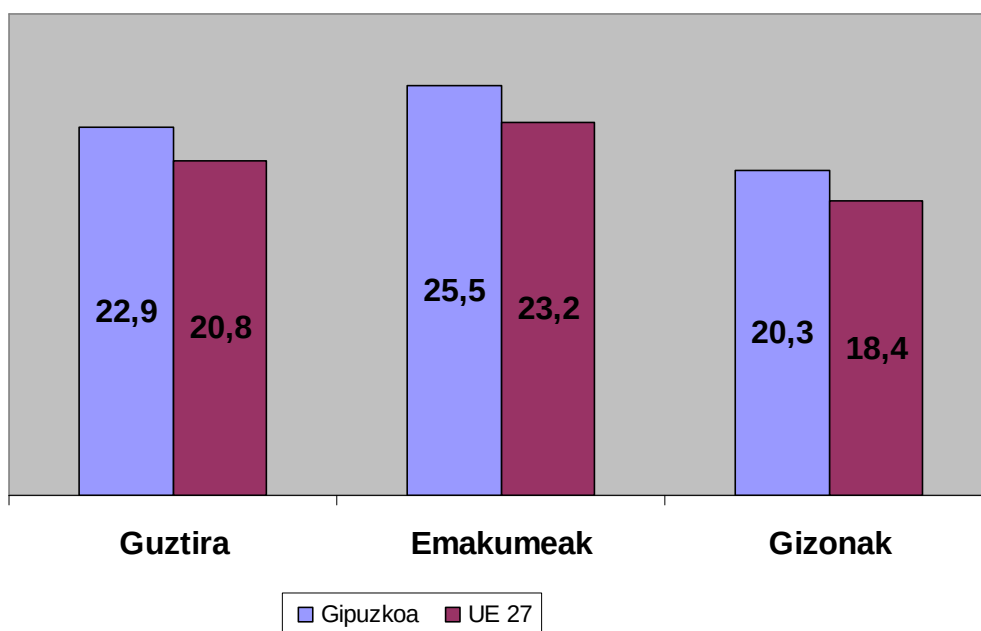
	0 - 19		20 - 64		>= 65		Guztira	
Emakumeak	66.119	48,5	207.799	49,8	93.702	56,8	367.620	51,1
Gizonak	70.230	51,5	209.835	50,2	71.202	43,2	351.267	48,9
Guztira	136.349	100,0	417.634	100,0	164.904	100,0	718.887	100,0

Sexuaren arabera, 367.620 emakumeak ziren (%51,1), eta beste 351.267 gizonezkoak (%48,9). Adina eta sexuaren arabera sailkatuta portzentajeak nabarmen aldatzen dira:

- 0-19 urte bitartean, gizonezkoak zertxobait gehiago dira: %51,5.
- Berdin gertatzen da 20-64 urte bitartean: gizonezkoak %50,2 dira.
- Baina 65 urte edo gehiagokoen tartean datuak aldatu egiten dira: emakumeak populazio tarte horren %56,8 dira eta gizonezkoak %43,2.

Gipuzkoan adinekoen pisua handia da biztanlerian: hori ondorioztatu daiteke EB27ko bataz besteko datuekin alderatuta. Gipuzkoan, 65 urte edo gehiagoko biztanleak populazio osoaren %22,9 dira eta Europan, berriz, %20,8, hau da, 2,1 puntuko aldea dago. Alde hori, oraindik nabarmenagoa da emakumeen kasuan (2,3 puntu: %25,5 Gipuzkoan eta %23,2 UE27n); gizonezkoetan, berriz, aldea 1,9 puntukoa da (Gipuzkoan %20,3 dira eta UE27n %18,4). Honek zerikusia du Gipuzkoan bizi itxaropena oso altua izatearekin, emakumeen kasuan 87 urte arteraino iristen baita azken datuen arabera eta gizonezkoen kasuan 81 urte arteraino. UE27ko herrialdeentzat, aldiz, emakumeen kasuan 84 urte arteraino iristen da eta 78 urte arteraino gizonezkoentzat. Honek zera erakusten du: adinekoei zuzendutako politika publikoen beharrak (zaintza, diru sarrerak, e.a.) garrantzi berezia izan behar duela aldundiaren egitasmoetan.

2.1. GRAFIKOA. 65 urtetik gorako biztanleriaren pisua biztanleria osoan

Iturria:
Eustat eta Eurostat.

Europar Batasuna erreferentziatzat hartuta egin behar dugun benchmarking edo alderaketa honetan 6 arlo aztertuko ditugu: denboraren erabilera; enplegua; prestakuntza eta prestakuntzarako sarrera; errenten desberdintasuna; erabakiak hartzeko alorra; eta emakumeen kontrako indarkeria.

2.1. Denboraren erabilera

Nabarmenak dira genero ikuspuntutik topatzen diren desberdintasunak denboraren erabileraren aldetik. Datuak ditugun herrialde guztietan emakumezkoek gizonezkoek baino denbora gehiago jarduten dute etxeko eta zaintza lanetan eguneko.

Gipuzkoako emakumeek gizonezkoek baino 1 ordu eta 34 minutu gehiago eskaintzen diote egunero zaintza eta etxeko lanei. Halere, diferentzia hori ia-ia ordubetea jaitsi da azken 10 urteetan; 2008an alde 2 ordu eta 25 minutukoa zen. Gainera, alde hori EBren batez bestekoaren azpitik dago modu nabarmenean.

Aisiari dagokionez, berriz, justu kontrakoa gertatzen da: herrialde guztietan gizonezkoek emakumezkoek baino denbora gehiago eskaintzen diote aisiari. Europan batez beste ordubete eta 12 minutu gehiago eskaintzen diote, eta Gipuzkoan 50 minutu.

Emakume eta gizonen arteko arrailaren arrazoi nagusienetakoa aurretik aipatutako zaintza eta etxeko lanei eskainitako denboran ematen den arrailean bertan daukagu: aisiarako aukera murriztagoa dute, oro har, emakumeek, lan erreproduktiboaren ardura nagusia jasaten baitute.

EAEko biztanleria landunaren gainean berriki argitaratu diren datuei dagokionez, gainera, eguneko etxeko eta zaintza lanei eskainitako ordu kopuruak aztertzen baditugu, emakume eta gizonen arteko arraila 3 ordu eta 15 minutukoa da. Hau da, lanean ari den biztanleriaren artean dagoen arraila, populazio osoan dagoena baino askoz handiagoa da.

2.2. Enplegua

Enplegua lortzeko aukera txikiagoa da emakumeen artean. 2021ean, 20 eta 64 urte arteko emakumeen okupazio tasa %71,1ekoa zen Gipuzkoan, eta gizonena, berriz, %77,4koa (6,3 puntuko aldea). Hala ere, EB-27ko batez bestekoa baino txikiagoa da (7,4 puntu). Azken datuen arabera, Gipuzkoako okupazio tasaren arrakala 0,9 puntu igo da 2020tik 2021era bitartean, eta Europakoa, berriz, askoz ere gutxiago hazi da, 0,5 puntu.

Emakumeen enplegua sektoreka aztertzen badugu, zera ikus daiteke: emakume landunen %86,8 zerbitzuen sektorean ari da lanean. Industria sektorean desoreka nabarmena da: bertan gizonen %36,8ak lan egiten duen bitartean, emakumezkoen %11,9ak besterik ez du lan egiten. Eraikuntzan ere ageri da desberdintasuna: gizonen %9,3ak lan egiten du sektore honetan, baina emakumezkoen %1,1ak besterik ez. Banaketa hau, gainera, egonkorra da urteetan zehar, estrukturala dela esan daiteke.

2.2. TAULA. Biztanleria landunaren banaketa sektore eta sexuaren arabera

2021		
Sektorea	Emakumeak	Gizonak
Nekazaritza	0,2	1,0
Industria	11,9	36,8
Eraikuntza	1,1	9,3
Zerbitzuak	86,8	53,0
Guztira	100,0	100,0

Eustat. BJA

Bestalde, azpimarratzekoa da emakumeek proportzio handiagoan burutzen dituztela lanaldi partzialeko lanak: soldatapeko lanean ari diren emakumeen %26,5ak, eta gizonezkoen artean %8,9 besterik ez. Beraz, arraila 17,6 puntutakoa da.

Nabarmentzekoa da Europa mailan lanaldi partzialean ari diren emakume portzentajea (%29,5) Gipuzkoako baino handiago dela, eta gizonen artean, berriz, antzekoa da (%9,3). Baina Europan emakume eta gizonen arraila ere handiagoa da, hor ere genero desberdintasuna errotuta baitago, gurean bezalatsu.

Susperraldi ekonomikoaren azken etapan (2013-2019), eta covid-19aren pandemiak eragindako krisiaren aurretik, gizonak gehiago sartzen ziren lan-merkatuan, eta emakumeak, aldiz, gelditu egin ziren. Hala, bi sexuen arteko okupazio arrakalak gora egin zuen, baita gizonezkoen eta emakumezkoen langabezia-tasen arteko aldeak ere. Krisia hasi zenean, 2007an, gizonen langabezia-tasa emakumezkoenak baino gehiago egin zuen gora. Horrela, 2009tik 2013ra bitartean, emakumeen langabezia-tasa gizonena baino txikiagoa izan zen. Baina 2014tik aurrera, susperraldi ekonomikoarekin, joera hori aldatuz joan zen.

Okupazio tasa txikiagoa izateak, eta aldi berean, lanaldi partziala gehiago erabiltzeak, zerikusia du aurreko puntuan aipatu ditugun denboraren erabileraren datuekin: emakumeek denbora gehiago ematen dute zaintza eta etxeko lanetan, eta ondorioz, denbora gutxiago dute lan merkatuan parte-hartzeko, besteak beste.

2.3. Prestakuntza

Emakumeek, batez beste, gizonezkoek baino hezkuntza maila altuagoa lortzen dute. Arraila emakumeen aldekoa izateaz gain, Gipuzkoako emakumeek lortutako mailaren bilakaera positiboa da.

Horrela, 30 eta 34 urte bitarteko emakumeen %53k unibertsitate ikasketak ditu, eta EB-287o batez bestekoa, berriz, %47koa da. Beraz, egoera hobean gaude prestakuntzari dagokionez. Gainera, gizonekiko aldea nabarmena da adierazle honi dagokionez: 30-34 urteko gizonen %43k unibertsitate ikasketak ditu, hau da, 10 puntuko aldea dago (EB-27n ere, aldea 10 puntukoa da).

Dena den, ingeniaritza eta zientzietako ikasketei dagokionez, emakumeen presentzia txikiagoa da; eta Gipuzkoan industriak duen pisua kontuan hartuta, horrek beraien lan merkaturako sarbidea mugatzen du.

2.3 TAULA. Unibertsitate ikasketa bukatutako ikasleen ehunekoa, sexuka (2020/2021 ikasturtea)

	Gizonak	Emakumeak	Guztira
Arteak eta humanitateak	34	66	100
Zientziak	45	55	100
Osasuna	21	79	100
Gizarte eta juridikoak	39	61	100
Ingeniaritza eta arkitektura	72	28	100

2.4. Errenten banaketa

Bloke honek desoreka nabarmena erakusten du gizon eta emakumeen artean. Emakumezkoek errenta txikiagoak jasotzen dituzte eta egindako lanagatik diru-sarrera gutxiago lortzen dute; beraz, kopuruari dagokionez, aldeak nabarmenak dira. Esaterako, azken datuen arabera (2020ko Pertsona Fisikoen Errentaren gaineko Zerga), emakumeek aitortutako batez besteko errenta 19.658 eurokoa da, eta gizonezkoena, berriz, 29.979 eurokoa; hau da, 10.321 euroko aldea dago.

2.4 TAULA. PFEZ aitortzaileen batez besteko errenta sexuka

	Emakumeak		Gizonak		Arraila	
2009	15.468		25.865		40,2	
2010	15.161	-2,0	26.058	0,7	41,8	+1,6 p.p.
2011	15.604	2,9	26.193	0,5	40,4	-1,4 p.p.
2012	14.987	-4,0	25.080	-4,2	40,2	-0,2 p.p.
2013	14.921	-0,4	25.080	0,0	40,5	+0,3 p.p.
2014	15.681	5,1	25.829	3,0	39,3	-1,2 p.p.
2015	16.280	3,8	26.607	3,0	38,8	-0,5 p.p.
2016	16.738	2,8	27.305	2,6	38,7	-0,1 p.p.
2017	17.666	5,5	28.425	4,1	37,9	-0,8 p.p.
2018	18.342	3,8	29.315	3,1	37,4	-0,5 p.p.
2019	19.910	8,5	30.446	3,9	34,6	-2,8 p.p.
2020	19.658	-1,3	29.979	-1,5	34,4	-0,2 p.p.

zenbatekoak eurotan

(*) Batez besteko errentaren kalkulua: Emakume eta gizonen batez besteko errenta kalkulatzeko, banakako aitortzen eta familia unitatean sartu gabekoen aitortzen, aitortzaile bakarrekoak direnez, bakoitzari dagokion sexua egotzi zaie. Baterako aitortzen, ordea, -bi ezkontide dauden kasuetan- bi aitortzaile hartu dira kontutan eta bakoitzari bere laneko eta jardueretako errentak egotzi zaizkie, kapitalaren errentak erdibana egin diren bitartean.

Aurreko taulak erakusten dituen errenta desberdintasunak ulertze aldera, zenbait faktore eduki behar dira kontutan: lehenik eta behin, aurretik aipatu dugun moduan, emakumeen portzentaje altuago batek egiten du lan lanaldi partzialean. Bestalde, asko dira oraindik soldatapeko lanik ez duten emakumeak, senarrekin baterako aitortpena egiten dutenak. Horien kasuan, aitortzaile moduan kontutan edukitzen dira, baina beraien errenta maila oso baxua da (bikotearen kapital etekinen erdia, hain zuzen ere). Eta azkenik, sexuaren arabera lanaren sektorekako banaketa dela-eta, feminizatutako sektoreak tradizionalki soldata baxuagokoak izan dira (zaintza lanak, merkataritzako lanak, bulegokoak,...).

Bestalde, pobreziaren adierazleak erakusten dute horrek neurri handiagoan eragiten dietela emakumeei (2018ko AROPE tasa %19,7 da emakumeentzat eta %18,7 gizonezkoentzat). Europan, pobrezia eta bazterketa arriskuan dauden emakumeen proportzioa handiagoa da (%23,3), eta gizonezkoekin (%21,6) dagoen aldea ere handiagoa da (1,7 puntu).

2.5. Erabakiak hartzeko alorra

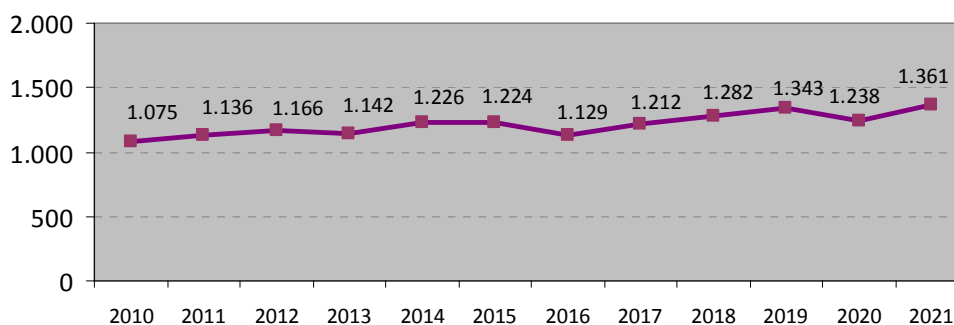
Alor honi dagokienez, esan beharra dago oraindik egiteko asko dagoela, nahiz eta aurrerapenak, gehienbat esparru publikoan, enpresaren eremuan desorekak jarraitu egiten baitute.

Enpresen zuzendaritza karguei buruz eskuragarri dauden azken datuek (2016ko Lan Merkatuaren Zentsua) erakusten dute emakumeen presentziak behera egin duela: 2008an, zuzendaritza karguak betetzen zituzten emakumeak %28,8 ziren; 2012an, portzentaje hori %32,7ra igo zen; baina, 2016an %30,3ra jaitsi zen. Antzeko joera ikusten da Garapen Jasangarrirako 2030 Agendaren Genero Berdintasunaren 5. helburuan (emakume eta neska guztiak ahalduntzea). Ildo horretan, zuzendaritza karguetan emakumeek duten presentziari buruzko adierazleak erakusten du EAEn helburu horretatik urruntzen ari garela. Emakumeen proportzioa %36,7koa zen 2015ean, baina beheranzko joera etengabea ikusten da, eta %31,68koa da 2020an.

2.6. Emakumeen aurkako indarkeria matxista

Gipuzkoan, emakumeen aurkako indarkeriak oraindik ere biktima asko jasotzen ditu urtero. 2021ean, 1.361 emakume izan ziren indarkeriaren biktima, eta azken urteetako urteko datuek goranzko joera erakusten dute.

2.2. GRAFIKOA. Genero-indarkeriaren biktima diren emakumeak Gipuzkoan

Iturria: Eusko Jaurlaritzaren Segurtasun Saila, Segurtasunaren Koordinaziorako Zuzendaritza.

2.5. TAULA: Gizon eta emakumeen arteko berdintasuna Gipuzkoan eta Europan

	Gipuzkoa	EB	Benchmarking
DENBORAREN ERABILERA			
Zaintza eta etxeko lanei eskaintako denbora 2018(emakumeen denbora – gizona; oo:mm)	+1 ordu 34 min	+2 ordu 35 min ⁽¹⁾	++
Aisiari eskaintako denbora 2018 (emakumeen denbora – gizona; oo:mm)	- 50 min	- 72 min ⁽¹⁾	+
ENPLEGUAREKIKO HARREMANA			
Emakumezkoen okupazio-tasa. 20-64 urte (2021)	%71,1	%67,7	+
Okupazio-tasa: gizon eta emakumeen arteko arraila (2020)	-6,3 p.p.	-10,8 p.p.	++
Emakumezkoen langabezia-tasa. (2021)	%8,2	%7,4	--
Langabezia-tasa: gizon eta emakumeen arteko arraila (2020)	+ 0,6 p.p.	+ 0,7 p.p.	=
Lanaldi partzialean lan egiten duten emakumeak (2020). EAE	%27,7	%29,7	-
Lanaldi partziala: gizon eta emakumeen arteko arraila (2020) EAE	18,7 p.p.	21,3 p.p.	+
PRESTAKUNTZA ETA PRESTAKUNTZARAKO SARRERA			
Gutxienez bigarren hezkuntzako ikasketak dituzten 20-24 urteko emakumeak (EAE. 2019)	%96,0	%86,4	++
Unibertsitateko ikasketak dituen 30-34 urte bitarteko biztanleria: emakumeak (EAE.2019)	%53,0	%47,0	+
ERRENTEN DESBERDINTASUNA			
Emakumezkoen pobrezia eta bazterketa arriskuaren AROPE (2018)	%19,7	%23,3	+
Pobrezia eta bazterketa arriskuaren AROPE tasa: gizon eta emakumeen arteko arraila (2018)	1,0 p.p.	1,7 p.p.	--
ERABAKIAK HARTZEKO ALORRAK			
Emakumezkoak Parlamentuan (2019)	%50,0	%40,7	++
Emakumezkoak Gobernuan (2019)	%44,4	%48,1	-
Emakumezkoak enpresa zuzendaritza-karguetan (GJH. 2020)	%31,7	%36,0	-

Oharra: +/-/= ikurrak gizon eta emakumeen arteko berdintasunean gaur egungo egoera edo azken urteetako bilakaera aldeko/kontrako/berdina adierazten du. : Ez dago emaitzarik/ ezaugarri bereizgarririk gabeko emaitza.

Iturria: Eustat, Eurostat, Gipuzkoako Foru Aldundia, Eusko Jarularitza eta INE-k argitaratutako datuetan oinarritutako emaitzak.

(1) Europako batez bestekoa estatistikak aurkeztu dituzten 14 herrialdeena da (13 herrialdek ez dute estatistikarik aurkeztu).

3. FUNTZIO PUBLIKOKO DATUAK

3.1. Langileriaren osaera 2022/07/31n

Kopuruaren aldetik GFAko langileria emakumeen aldera egiten du. 2.122 langiletik, 1.172 (%55,2) emakumezkoa da eta 950 (%44,8) gizonezkoa.

Kopuru aldetik emakumezko gehiago badaude ere, zenbait arlotan desberdintasunak nabari dira. Ondoren, arlo hauen bilakaera aztertuko dugu.

Burutzen banaketaz ari garela, emakumezkoek burutzen %51,2 betetzen dute eta gizonezkoek beste %48,8. Esan beharra dago, hala ere, emakumezkoek sailkapen maila baxuagoko burutzak (C1- C2) betetzen dituztela hein handiago batean (%91,5); A1 sailkapen taldeko burutzetan (goi mailako teknikariak) %63,9a gizonezkoek betetzen dituzte, eta A2 taldean (erdi mailako teknikariak) banaketa guztiz parekoa da.

3.1. TAULA. GFAn betetzen diren burutzak sexuka (%)

Sexua	A1	A2	C1	Guztira
Gizonezkoa	63,9	50,0	8,5	48,8
Emakumezkoa	36,1	50,0	91,5	51,2
Guztira	100,0	100,0	100,0	100,0

Bestalde, **sailkapen taldearen** arabera langileen banaketari erreparatzen badiogu, A1, A2 eta C1 taldeetan (goi mailako eta erdiko mailako teknikariak, eta administrariak) emakumeen presentzia gizonena baino nabarmen handiagoa da (%62,0, %70,6 eta %68,2, hurrenez hurren). C2 taldean, berriz, gizonezkoen kopurua nabarmen handiagoa da (%76,2), besteak beste, suhiltzaileen gehiengoa talde honetan baitago.

TAULA 3.2. Langileriaren banaketa sailkapen taldearen arabera

Sexua	Pertsonal politikoa	A1	A2	C1	C2	E	Guztira
Gizonezkoa	46,0	62,0	70,6	68,2	23,8	52,6	55,2
Emakumezkoa	54,0	38,0	29,4	31,8	76,2	47,4	44,8
Guztira	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kontratu motaren arabera bi talde nagusiak aztertuz gero ere, diferentziak agertzen dira: karrerazko funtzionarioen artean gizonak dira nagusi (%50,4) eta, aldiz, bitarteko funtzionarioen artean emakumeak (%60,5).

TAULA 3.3 Langileriaren banaketa kontratu motaren arabera (%)

Sexua	Karrerako. Funtzion.	Pertsonal politikoa	Aldi bateko	Aldi bateko langile	Bitarteko funtzion.	Aldizkako langile finkoa	Langile	Goi kargua	Guztira
Emakumezkoa	49,6	42,9	48,8	88,2	60,5	81,5	100,0	44,4	55,2
Gizonezkoa	50,4	57,1	51,2	11,8	39,5	18,5	0,0	55,6	44,8
Guztira	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

3.2. Familia bizitza eta lana bateragarri egiteko neurriak

Tradizionalki emakumeak izan dira proportzio handiago batean bateragarritasunerako neurriak erabili izan dituztenak. Eta 2021eko datuek joera hori erakusten dute:

- Amatasun/aitatasunagatik eman diren 74 lizentzietatik, 39 emakumezkoak erabili dituzte (%52,7), eta gizonezkoek 35 (%47,3).
- Adingabeei eta adinekoei laguntzeko 950 baimenetatik, emakumezkoak 769 erabili dituzte (%80,9) eta gizonezkoek 181 (%19,1).
- Adingabekoak eta adinekoak zaintzeko eszedentziak guztira 47 izan dira, hauetatik 44 emakumeek eskatuak (%93,6).
- Lanaldi murizketa eskatu duten 147 langileetatik, 133 emakumeak izan dira (%90,5).
- Covid-19aren osasun-krisiak eragindako egoerari lotutako neurrien barruan, telelanean parte hartutako 219 pertsonetatik, 166 emakumeak dira (%75,8) eta 53 gizonak (%24,2).

3.3. Adinaren araberako desberdintasunak

GFAko langileen adina aztertuz gero, zera ikus dezakegu:

- Langileen %14,8a besterik ez da 40 urtetik beherakoa, eta hauen artean emakumezkoen presentzia handiagoa da (%55,7).
- Ia adin tarte guztietan emakumezkoak gizonezkoak baino gehiago dira. Portzentajetan, alderik handiena tarte altuenean ematen da (60 urtetik 64 urtera), non emakumeak %58,8a dira.

Adin tarteak	Gizonak	Emakumeak	Guztira	% gizonak	% emakumeak
<20	0	0	0	-	-
20-24	3	1	4	75,0	25,0
25-29	25	30	55	45,5	54,5
30-34	47	61	108	43,5	56,5
35-39	64	83	147	43,5	56,5
40-44	127	163	290	43,8	56,2
45-49	158	218	376	42,0	58,0
50-54	177	208	385	46,0	54,0
55-59	204	212	416	49,0	51,0
60-64	139	196	335	41,5	58,5
>=65	5	1	6	83,3	16,7
Guztira	949	1.173	2.122	44,7	55,3

3.4. Langileen prestakuntzari buruzko datuak

Prestakuntzako datuetatik zera ondorioztatu daiteke: emakumezkoen parte hartzea gizonena baino askoz handiagoa dela urtez urte. Horrela, 2021eko ikastaroetan aritu diren langileen %73,6 emakumezkoa izan da.

4. AZTERTUTAKO PROGRAMEN PISUA AURREKONTUAN

4.1. Pisua aurrekontu osoan

Ondoko taulan ikus daitekeen moduan 2023ko aurrekontuan generoaren ikuspegitik aztertutako garrantzi handi eta ertaineko programa guztiek aurrekontu osoaren ia 3/4 hartzen dute. Horrela, kudeaketako aurrekontu propioa 1.091 milioi eurokoa izanik, aztertutako 43 programen zenbatekoa 817 milioikoa da (%74,8). Horietatik, 23 programa garrantzi handikoak dira generoaren ikuspegitik eta kudeatutako gastua 532 milioikoa da (%48,7). Bestalde, garrantzi ertaina duten programak beste 20 dira eta kudeatutako gastua 285 milioikoa da (%26,1).

Horrez gain, erabiltzen ari garen erreferentzia (kudeatutako gastua) ez da nahikoa jabetzeko aztertutako programen garrantziaz eta beraien eraginkortasunaz. Hala, zerga politika programak gastuaren ikuspegitik garrantzi txikia badu ere (2,2 milioi, aurrekontuaren propio osoaren %0,2), kontuan izan behar da programa horretan diseinatzen direla zergak: Foru Aldundiaren diru-iturri nagusia, eta gastu programak aurrera eramateko ezinbesteko baliabideak. Gainera, zerga-sistemak izugarrizko garrantzia du erlazio zuzena duelako administrazio publikoek duten gehieneko gastu mugarekin. Horrez gain, zenbait erabaki garrantzitsuen artean gastu fiskalen tamaina eta banaketa bertan zehazten dira, eta zentzu horretan esan behar da 2023ko aurrekontuko gastu fiskalak 2.587 milioikoak izan direla, Foru Aldundiaren sarreren aurrekontu osoaren %30,3.

Bestalde, programen begirada orokor honetan aurrekontuan duten pisuaren arabera aztertzen baditugu, aipatzekoa da **Gizarte Politika Departamentuaren** garrantzia: 8 programa aztertzen dira, sei garrantzi handikoak bezala dira generoaren ikuspegiaren aldetik eta beste biak garrantzi ertainekoak. Baliabideen aldetik, programek 490 milioi euro kudeatzen dituzte; departamentu osoaren %99,0 eta Foru Aldundiko kudeaketa aurrekontu

propioaren %44,9. Horien artean, aipatzekoa da "Adinekoen laguntza" programa, izan ere, 119 milioi euroko aurrekontua du.

Departamentu horrek garrantzia du baita babesik gabeko pertsonengan duen eraginaren aldetik ere; kontuan izan behar da, aurreko atalean egin dugun diagnosi laburtuan, pobrezia tasaren adierazleak emakume eta gizonen arteko arraila handienetakoa azaltzen duela. Eta zeregin horretan departamentuko zenbait programen egitekoa agerikoa da, bai arraila jaisteko bai emakume zein gizonen artean pobrezia mailak murrizteko.

Mugikortasuna eta Lurralde Antolaketa Departamentuaren 4 programa aztertzen dira, denak ere garrantzi ertainekoak bezala sailkatuak. Aurrekontu mailan, 83 milioi euroko baliabideak kudeatzen dituzte (departamentu osoaren %91,2 eta Foru Aldundiko kudeaketa aurrekontu propioaren %7,6). Aurrera eramaten diren programen artean, garrantzia dute garraio publikoa sustatzen dituzten ekintzak, eta horrek nahiz eta populazioa osoan eragina izan, zenbait gizarte sektoreetan eragin handiagoa du (emakumeak, haur era gazteak, adinekoak...); izan ere, erabiltzaile horiek garraio publikoaren premia handiagoa izaten dute.

Ekonomia sustapena, Turismoa eta Landa ingurunea Departamentuan aztertutako programek 98 milioi euroko baliabideak kudeatzen dituzte (departamentu osoaren %76,4 eta Foru Aldundiko kudeaketa aurrekontu propioaren %8,9). Zortzi programa aztertu dira, 3 garrantzi handikoak generoaren ikuspegitik, eta beste 5 garrantzi ertainekoak. Eta beren jarduerak bi gaietan eragiten dute; alde batetik, pertsonen hezkuntza eta ezagutzaren sustapenean (hezkuntza zentzu zabalean hartuta: berrikuntza, teknologia arloa, kultura ekintzailea...). Eta beste alde batetik, landa inguruetakoko zerbitzu eta azpiegituren garapenean. Departamentu honetatik aztertzen diren programetan aurrera eramaten diren jarduerak, gehienbat pertsona helduetan eragiten dute (ikasi nahi duten pertsonetan, berrikuntza eta ekintzailetasuna bilatzen duten pertsonetan..). Dena den, epe luzera ondorioak gizarte osoarentzat dira.

4.1. TAULA - Aztertutako programen pisua 2023ko Aldundiko aurrekontuan

Departamentua	PROGRAMA	Genero garrantzia	AURREKONTUA - 2023		
			Zenbatekoa (eurotan)	Pisua bere depart. (%)	Pisua aurrek. osoan* (%)
Diputatu Nagusia	Diputatu Nagusiaren Kabinetea	Handia	2.011.851	7,6	0,2
	Estrategia	Handia	8.933.864	33,6	0,8
	Komunikazioa	Handia	1.949.331	7,3	0,2
	Giza Eskubideetako eta Kultura Demokratikoa	Handia	1.434.957	5,4	0,1
	Hizkuntza Berdintasuneko Zuzendaritza Nagusia	Ertaina	8.324.568	31,3	0,8
	Eraldaketa Digitala	Handia	452.508	1,7	0,0
	Berdintasuna	Handia	2.287.999	8,6	0,2
	DEPARTAMENTUA GUZTIRA		26.579.500	95,5	2,3
Gobernantza	Funtzio Publikoa	Handia	7.067.528	10,2	0,6
	Kontratazio publikoa koordinatzeko zerbitzua	Handia	35.000	0,1	0,0
	Foru Aldundiko zerbitzuen berrikuntza eta eraldaketa	Ertaina	5.869.829	8,5	0,5
	Herritarren Partaidetza	Handia	3.746.121	5,4	0,3
	DEPARTAMENTUA GUZTIRA		68.977.030	24,2	1,5
Ingurumena eta obra hidraulikoak	Ingurumena	Ertaina	981.210	2,4	0,1
	DEPARTAMENTUA GUZTIRA		40.336.159	2,4	0,1
Ekonomia sustapena, turismoa eta landa ingurunea	LK- Lurraldearekiko Konpromezua	Handia	20.824.190	16,3	1,9
	Eskulangintza Sektorearen Sustapena	Ertaina	1.069.828	0,8	0,1
	Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Sustatzea	Handia	9.093.301	7,1	0,8
	Internazionalizazio Jarduketara Sustatzea	Ertaina	1.377.000	1,1	0,1
	Gipuzkoa 4.0:Fabrikazio aurreratua	Ertaina	5.170.637	4,0	0,5
	Turismo eta lurralde irudia	Ertaina	5.225.169	4,1	0,5
	Landa Garapena eta Nekazar Egiturak	Ertaina	17.703.879	13,9	1,6
	Proiektu Estrategikoak	Handia	37.155.540	29,1	3,4
	DEPARTAMENTUA GUZTIRA		127.801.395	76,4	8,9
Mugikortasuna eta lurralde antolaketa	Garraioaren Antolamendua	Ertaina	68.888.352	75,6	6,3
	Bizikleta bideak	Ertaina	6.693.171	7,3	0,6
	Pasaialdeko Antolaketa eta Sustapena	Ertaina	4.458.411	4,9	0,4
	Lurraldearen Antolaketa	Ertaina	3.026.486	3,3	0,3
	DEPARTAMENTUA GUZTIRA		91.119.897	91,2	7,6
Ogasuna eta finantzak (**)	Zerga Administrazioa	Ertaina	33.786.142	58,6	3,1
	Herritarren Arreta eta Zerga Heziketa	Ertaina	3.899.597	6,8	0,4
	Aurrekontuak eta Finantzak	Handia	2.982.426	5,2	0,3
	Zerga eta Finantza Politika	Handia	2.178.826	3,8	0,2
	DEPARTAMENTUA GUZTIRA		57.670.842	74,3	3,9
Gizarte politikak (**)	Desgaituen laguntza	Handia	68.952.755	13,9	6,3
	Adinekoen laguntza	Handia	119.498.703	24,1	11,0
	Plangintza eta informazio sistemak	Ertaina	6.482.833	1,3	0,6
	Gizarte zerbitzuen zentroetako inbertsioen plana	Handia	23.762.842	4,8	2,2
	Aldizkako prestazio ekonomikoak	Handia	90.677.400	18,3	8,3
	Gizarte Inklusioko eta Indarkeria Matxistaren Emakume Biktimen Arreta	Handia	41.118.397	8,3	3,8
	Haur eta nerabeen babesa	Handia	57.905.268	11,7	5,3
	Foru Erakunde Publikoak Kudeaketa	Ertaina	81.941.310	16,5	7,5
	DEPARTAMENTUA GUZTIRA		495.200.784	99,0	44,9

Kultura, lankidetzak, gazteria eta kirolak	Ondare Historiko Artistikoa eta Artxiiboak	Ertaina	6.472.974	9,7	0,6
	Gordailua eta Museok	Ertaina	4.505.265	6,7	0,4
	Liburutegia, kulturaren sustapena eta hedapena	Ertaina	18.150.625	27,1	1,7
	Nazioarteko Lankidetzak	Handia	5.152.582	7,7	0,5
	Haur, nerabe eta gazteen sustapena	Handia	6.882.773	10,3	0,6
	Kirolaren sustapena	Handia	17.370.346	26,0	1,6
	DEPARTAMENTUA GUZTIRA		66.862.562	71,1	4,4
Bide azpiegiturak	Kontratazioa, Plangintza eta Ustiapena	Ertaina	1.157.408	1,7	0,1
	DEPARTAMENTUA GUZTIRA		108.900.011	1,7	0,1
AURREKONTU PROPIOA GUZTIRA (***)			1.091.120.844		100,0
AZTERTUTAKO PROGRAMAK GUZTIRA			816.659.202		74,8
GUZTIRA GARRANTZI HANDIA			531.474.508		48,7
GUZTIRA GARRANTZI ERTAINA			285.184.694		26,1

* Kudeaketa propioa aurrekontuaren zenbatekoarekin alderatuta.

** Ogasun eta Finantza Departamentuko eta Gizarte Politika Departamentuko datuak, aurrekontu propioari dagozkie.

*** Kontuan hartzen dira Batzar Nagusiak eta Hainbat departamentutako gastuak

Bide Azpiegituretako Departamentuan programa bakar bat aztertu da (Kontratazioa, Plangintza eta Ustiapena). Garrantzi ertainekoa bezala sailkatu da eta milioi bat euro kudeatzen ditu (departamentu osoaren %1,7a eta Foru Aldundiko kudeaketa aurrekontu propioaren %0,1).

Ogasun eta Finantza Departamentua aztertzen denean, kontuan izan behar da bere aurrekontu propioari buruz ari garela. Horretarako, aurrekontu osoari erakundeekiko konpromisoen zenbatekoa kentzen zaio: Estatuari ordaindutako Kupoa, Eusko Jaurlaritzari ordaindutako Ekarpinak, eta Gipuzkoako udalei ordaindutako Udal Finantzaketarako Foru Fondoa. Hori guztia kontuan hartuta, aztertutako lau programek 43 milioi euroko baliabideak kudeatzen dituzte, departamentuaren kudeaketa aurrekontu propioaren %74,3, eta Foru aldundiko kudeaketa aurrekontu propioaren %3,9. Lau programa horietatik 2 garrantzi handikoak dira genero ikuspegitik, eta beste 2k ertain bezala sailkatu da.

Aurrera eramaten diren ekintzetatik aipatzekoak dira herritarren artean zerga kontzientziazio fiskala areagotzeko egiten diren ekintzak, eta politika publikoen ildo nagusiak definitzerakoan generoaren ikuspegiari ematen zaion bultzada;

bai Foru Aldundiko aurrekontuak prestatzeko garaian, eta baita zerga sistemaren ildo nagusiak definitzerakoan ere. Nahiz eta gehienetan jarduera orokorrak pertsona helduei zuzenduak egon, zeharka bada ere, populazio osoan du eragina. Eta gainera, aukera ematen du jarduera zehatzen bidez gizartearen kolektibo konkretu batzuetan eragiteko (esaterako, desgaituei kenkariak ipiniz zenbait zergatan...).

Gainera, sarreran aipatu dugun bezala, eta departamentu honen kasuan, kudeatutako gastua ez da erreferentzia nahikoa duen garrantziaz jabetzeko. Hasteko, zergak, diru sarrera iturri izateaz gain, errenta birbanatzeko tresna ere badira eta, beraz, emakume eta gizonen bizitza materialean eragin handia izaten dute. Kontuan izanda, oraindik ere Gipuzkoan emakume eta gizonen artean errenta desberdintasunak handiak direla, politika fiskalaren zeregina garrantzitsua izan daiteke. Horrez gain, ez da kontuan hartzen Foru Aldundiko diru-sarreretan ematen diren gastu fiskalen zenbatekoa. Gastu fiskalak zera dira: diru-sarreretan ematen den gutxitzea salbuespenak, hobariak, murrizpenak eta desgrabazioak direla medio. Murrizpen horien helburuak ekonomikoak eta sozialak izan daitezke, subjektu, ekintza edo jarduera jakin batzuen alde. Esaterako, 2023ko aurrekontuetan 781 milioi euroko gastu fiskala aurreikusten da Pertsona Fisikoen Errentaren gaineko Zergarengatik; eta horietatik 303 milioi euro emakumezkoei dagozkie, eta beste 478 gizonezkoei.

Kultura, lankidetz, gazteria eta kirola Departamentuaren 6 programa aztertzen dira, 3 garrantzi handikoak bezala sailkatuak, eta 3ak garrantzia ertainekoak. Aurrekontuaren ikuspegitik, 58 milioi euroko baliabideak kudeatzen dituzte (departamentu osoaren %87,5 eta Foru Aldundiko kudeaketa aurrekontu propioaren %5,4). Aurrera eramaten diren programen artean, zenbatekoari dagokionez garrantzia du kirolaren sustapenari buruzkoak (17 milioi euro). Programa horiek eragina duten kolektiboari begira, gehienbat haur eta nerabeengan eragiten dute. Beren hezkuntza eta ezagutza aukerak garatuz, eta aisialdia eta kirola egiteko aukerak bultzatuz.

Ingurumena eta Obra Hidraulikoak Departamentuan programa bakar bat aztertu da (Ingurumena). Garrantzi ertainekoa bezala sailkatu da eta milioi bat euro kudeatzen ditu (departamentu osoaren %2,4a eta Foru Aldundiko kudeaketa aurrekontu propioaren %0,1).

Foru Aldundiko giza- baliabideen kudeaketa **Gobernantza Departamentuaren** esku dago. Bertan 4 programa aztertu dira (3 garrantzi handikoak eta bestea garrantzi ertainekoa) eta 17 milioi eurotako baliabideak kudeatzen dituzte (departamentuaren %24,2 eta kudeaketa aurrekontu propio osoaren %1,5). Programa horien jarduerak garrantzia du departamentuetan komunak diren programak eta proiektuak bultzatu eta koordinatzen dituztelako. Funtzio Publikoa programa Foru Aldundiko barneko programa bat da, bertako langileriari zuzenduta dagoena. Beren diru-sarreretan eta baldintza egokietan lana egiteko aukeran eragiten du; eta langileriaren prestakuntza jarduerak aurrera eramaten dituenaz, beren hezkuntza eta ezagutzarako aukeraren gaitasunean ere eragiten du.

Azkenik, **Diputatu Nagusiaren departamentuaren** 7 programa aztertzen dira. Horietatik, 6 garrantzi handikoak bezala sailkatuak daude, eta bestea garrantzi ertainekoa. Baliabide aldetik 25 milioi euro kudeatzen dira; departamentuaren %95,5a, eta Foru Aldundiko kudeaketa aurrekontu propioaren %2,3. Alde batetik, Foru Aldundiak garatzen dituen politika publikoak koordinatzen dira, eta jarduera horien komunikazioa landu eta gauzatzen da, eta Gipuzkoako Foru Aldundiaren 2020-2023 Kudeaketa Plan Estrategikoaz arduratzen da. Bestalde, garrantzi berezia du Berdintasuna programak, izan ere bere helburua da, oro har, Foru Aldundiko jarduera guztietan genero-ikuspegia integratzea, eta lurralde osoan zehar berdintasunaren aldeko politikak bultzatzea. Horretarako, Berdintasun plana bultzatu eta koordinatzen du, eta bere jarraipenaz arduratzen da. Populazio osoari zuzendutako jarduerak eramaten

dira aurrera, eta indarkeriarik gabeko bizitza librerako aukera sustatzen du, baita gizarte eta politika mailan parte-hartzeko aukera ere.

4.2. Genero berdintasun planera zuzendutako pisua

Aurrekontuak prestatzeko foru mailan ezarri den tresna berriak (EBA – Emaizetara Bideratutako Aurrekontuak) ahalbidetu du Genero Berdintasuneko Planeko politikak gehitzea. Horren bitartez, aurrekontuak genero ikuspegitik lantzeko prozesuaren barruan, aztertzen dira berdintasun politiketara zuzendutako zenbatekoak.

Horrela, kudeaketako aurrekontu propioko 1.091 milioitik, garrantzia handia eta ertaina bezala sailkatutako 43 programek, guztira 25,3 milioi euro zuzentzen dituzte berdintasun politiketara (%2,3). Zehazki, garrantzi handikoa 14,6 milioi euro zuzentzen dituzte eta garrantzia ertainekoak 10,6 milioi euro.

4.2. TAULA – Genero Berdintasunaren Planaren (GBP) barruan zuzendutako zenbatekoek pisua

Departamentua	Programa	Genero garrantzia	AURREKONTUA (*) - 2023 (euroak)		
			Guztira	GBP	%
Diputatu Nagusia	Diputatu Nagusiaren Kabinetea	Handia	2.011.851	7.359	0,4
	Estrategia	Handia	8.933.864	25.889	0,3
	Komunikazioa	Handia	1.949.331	186.082	9,5
	Giza Eskubideetako eta Kultura Demokratikoa	Handia	1.434.957	160.344	11,2
	Hizkuntza Berdintasuneko Zuzendaritza Nagusia	Ertaina	8.324.568	3.863.508	46,4
	Eraldaketa Digitala	Handia	452.508	1.302	0,3
	Berdintasuna	Handia	2.287.999	2.282.376	99,8
	DEPARTAMENTUA GUZTIRA		26.579.500	6.526.861	24,6
Gobernantza	Funtzio Publikoa	Handia	7.067.528	52.858	0,7
	Kontratazio publikoa koordinatzeko zerbitzua	Handia	35.000	350	1,0
	Foru Aldundiko zerbitzuen berrikuntza eta eraldaketa	Ertaina	5.869.829	4.818	0,1
	Herritarren Partaidetza	Handia	3.746.121	8.204	0,2
	DEPARTAMENTUA GUZTIRA		68.977.030	66.230	0,1
Ingurumena eta obra hidraulikoak	Ingurumena	Ertaina	981.210	4.371	0,4
	DEPARTAMENTUA GUZTIRA		40.336.159	4.371	0,4
Ekonomia sustapena, turismoa eta landa ingurunea	LK- Lurraldearekiko Konpromezua	Handia	20.824.190	1.280.754	6,2
	Eskulangintza Sektorearen Sustapena	Ertaina	1.069.828	14.049	1,3
	Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Sustatzea	Handia	9.093.301	90.932	1,0

	Internazionalizazio Jarduketa Sustatzea	Ertaina	1.377.000	18.735	1,4
	Gipuzkoa 4.0: Fabrikazio aurreratua	Ertaina	5.170.637	82.709	1,6
	Turismo eta lurralde irudia	Ertaina	5.225.169	793.493	15,2
	Landa Garapena eta Nekazal Egiturak	Ertaina	17.703.879	1.375.070	7,8
	Proiektu Estrategikoak	Handia	37.155.540	300.010	0,8
DEPARTAMENTUA GUZTIRA			127.801.395	3.955.752	3,1
Mugikortasuna eta lurralde antolaketa	Garraioaren Antolamendua	Ertaina	68.888.352	688.581	1,0
	Bizikleta bideak	Ertaina	6.693.171	66.917	1,0
	Pasaialdeko Antolaketa eta Sustapena	Ertaina	4.458.411	2.254.319	50,6
	Lurraldearen Antolaketa	Ertaina	3.026.486	927.978	30,7
DEPARTAMENTUA GUZTIRA			91.119.897	3.937.795	4,3
Ogasuna eta finantzak (**)	Zerga Administrazioa	Ertaina	33.786.142	18.804	0,1
	Herritarren Arreta eta Zerga Heziketa	Ertaina	3.899.597	395.824	10,2
	Aurrekontuak eta Finantzak	Handia	2.982.426	35.539	1,2
	Zerga eta Finantza Politika	Handia	2.178.826	67.764	3,1
DEPARTAMENTUA GUZTIRA			57.670.842	517.931	0,9
Gizarte politikak (**)	Desgaituen laguntza	Handia	68.952.755	59.890	0,1
	Adinekoen laguntza	Handia	119.498.703	35.518	0,0
	Plangintza eta informazio sistemak	Ertaina	6.482.833	5.871	0,1
	Gizarte zerbitzuen zentroetako inbertsioen plana	Handia	23.762.842	113.885	0,5
	Aldizkako prestazio ekonomikoak	Handia	90.677.400	11.473	0,0
	Gizarte Inklusioko eta Indarkeria Matxistaren Emakume Biktimen Arreta	Handia	41.118.397	5.302.310	12,9
	Haur eta nerabeen babesa	Handia	57.905.268	1.431.835	2,5
	Foru Erakunde Publikoak Kudeaketa	Ertaina	81.941.310	4.019	0,0
DEPARTAMENTUA GUZTIRA			495.200.784	6.964.803	1,4
Kultura, lankidetzak, gazteria eta kirolak	Ondare Historiko Artistikoa eta Artxiboak	Ertaina	6.472.974	288	0,0
	Gordailua eta Museoak	Ertaina	4.505.265	58.721	1,3
	Liburutegia, kulturaren sustapena eta hedapena	Ertaina	18.150.625	66.313	0,4
	Nazioarteko Lankidetzak	Handia	5.152.582	1.428.844	27,7
	Haur, nerabe eta gazteen sustapena	Handia	6.882.773	673.832	9,8
	Kirolaren sustapena	Handia	17.370.346	1.079.606	6,2
DEPARTAMENTUA GUZTIRA			66.862.562	3.307.603	4,9
Bide azpiegiturak	Kontratazioa, Plangintza eta Ustiapena	Ertaina	1.157.408	2.126	0,2
	DEPARTAMENTUA GUZTIRA		108.900.011	2.126	0,2
AURREKONTU PROPIOA GUZTIRA (***)			1.091.120.844	25.283.471	2,3
AZTERTUTAKO PROGRAMAK GUZTIRA			816.659.202	25.283.471	3,1
GUZTIRA GARRANTZI HANDIA			531.474.508	14.636.956	2,8
GUZTIRA GARRANTZI ERTAINA			285.184.694	10.646.514	3,7

* Kudeaketa propioa aurrekontua

** Ogasun eta Finantza Departamentuko eta Gizarte Politika Departamentuko datuak, aurrekontu propioari dagozkio.

*** Kontuan hartzen dira Batzar Nagusiak eta Hainbat departamentutako gastuak

Banaka nabarmentzen den programa Gizarte Inklusioko eta Indarkeria Matxistaren Emakume Biktimen Arreta da, 5,3 milioi euro zuzentzen ditu berdintasun politketara, programa osoaren %12,9. Gainera, zenbateko horrek guztira GBPra zuzendutakoaren %21,0a da.

Kuantitatiboki garrantzirik handiena duen bigarren programa Berdintasuna da, bere aurrekontu osoa (3,9 milioi euro) GBPko politketara zuzentzen dituela.

5. AZTERTUTAKO PROGRAMEN ANALISIA ERAGINA DUTEN PERTSONEN KOLEKTIBOEN ARABERA

Hasieran aipatutako gaitasunetan oinarritutako metodologiarekin zera aztertu nahi da: Gipuzkoako Foru Aldundiak aurrera eramaten dituen programak nola eragiten duten emakume eta gizonen bizi kalitatean. Beraz, eta ikuspegi hori pertsonen bizi-kalitatean oinarritzen bada, azterketa garrantzitsua da politika publikoek nola eragiten duten onuradunen talde nagusien artean.

Horretarako, pertsonen kolektibo nagusiak 5 taldetan bereizten dira:

- Adinekoak
- Helduak
- Haur eta gazteak
- Behar bereziak dauzkatenak (desgaituak zein genero indarkeria, besteak beste)
- Populazio osoa

Programa bakoitza sailkatzen da eragiten duen pertsonen kolektiboaren arabera. Azterketa hori, nahiz eta errealitatearen sinplifikazioa den (izan ere, programa askok kolektibo bat baino gehiagotan eragin dezake edota

populazioa osoan), lehen hurbilpen bezala balio handikoa da. Modu honetan, kolektibo bakoitzari zuzentzen zaion aurrekontuaren zenbatekoa jakin dezakegu. Dena den, kontuan izan behar da txosten honetan ez direla Foru Aldundiko programa guztiak aztertzen (garrantzi txikikoak eta genero ikuspegitik garrantzirik ez dutenak kanpo geratzen dira). Eta beraz, badago aurrekontuaren zati bat (424 milioi euro) kolektibo horiei zuzentzen zaiena, baina aztertzen ez dena.

Etorkizunari begira, aurrekontu parte-hartzaileak bultzatzen diren heinean kolektibo ezberdinen iritzia eta ebaluazioa oso garrantzitsua izan daiteke gabeziak detektatzeko eta, hortaz, hobekuntzak sartzeko. Beraz, prozesu parte-hartzaile horiek antolatzerakoan kolektibo horien iritzia jasotzeko bideak ireki beharko dira, eta baita beraien genero ikuspegia landu ere.

Atal honetan, kolektibo bakoitzean eragiten duten programen laburpen bat eskaintzen da. Ez dira programa guztiak aztertzen (esanguratsuenak bakarrik), eta ezta bere osotasunean ere, sintesi bat baizik. Programa bakoitza bere xehetasun guztiekin ezagutzeko bere fitxara joatea besterik ez dago.

Ondorengo taulan erakusten da sailkapen hori, eta programa bakoitzak eragiten duen kolektiboa eta aurrekontuan duen pisua aztertzeaz gain, zein 2 gaitasunetan eragiten duen gehienbat nabarmentzen da; garrantzitsuenari 1 ipiniz, eta bigarrenari 2 jarritz.

5.1. TAULA. Programen sailkapena eragiten duten kolektiboen arabera

Kolektiboa	Programa	Aurrekontua 2023	Pisua aurrek. osoan* (%)	1. gaitasuna	2. gaitasuna
Adinekoak	Adinekoen laguntza	119.498.703	11,0	Zaintza	Etxeko esparru egoki eta segurua
	Aldizkako prestazio ekonomikoak	90.677.400	8,3	Diru-sarrerak	Etxeko esparru egoki eta segurua
	GUZTIRA	210.176.103	19,3		
Helduak	Funtzio Publikoa	7.067.528	0,6	Ordaindutako lana	Diru-sarrerak
	Kontratazio publikoa koordinatzeko zerbitzua	35.000	0,0	Parte-hartzea	
	LK- Lurraldearekiko Konpromezua	20.824.190	1,9	Ordaindutako lana	Parte-hartzea
	Eskulangintza Sektorearen Sustapena	1.069.828	0,1	Ordaindutako lana	Diru-sarrerak
	Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Sustatzea	9.093.301	0,8	Hezkuntza eta ezagutza	Parte-hartzea
	Internazionalizazio Jarduketara Sustatzea	1.377.000	0,1	Diru-sarrerak	Hezkuntza eta ezagutza
	Gipuzkoa 4.0:Fabrikazio aurreratua	5.170.637	0,5	Diru-sarrerak	Ordaindutako lana
	Zerga Administrazioa	33.786.142	3,1	Diru-sarrerak	Zaintza
	Foru Aldundiko zerbitzuen berrikuntza eta eraldaketa	5.869.829	0,5	Hezkuntza eta ezagutza	Parte-hartzea
	Herritarren Arreta eta Zerga Heziketa	3.899.597	0,4	Parte-hartzea	Hezkuntza eta ezagutza
	Zerga eta Finantza Politika	2.178.826	0,2	Diru-sarrerak	Parte-hartzea
	Liburutegia, kulturaren sustapena eta hedapena	18.150.625	1,7	Parte-hartzea	
	GUZTIRA	108.522.503	9,9		
Haur eta nerabeak	Haur eta nerabeen babesa	57.905.268	5,3	Zaintza	Etxeko esparru egoki eta segurua
	Haur, nerabe eta gazteen sustapena	6.882.773	0,6	Hezkuntza eta ezagutza	Aisialdia eta kirola
	Kirolaren sustapena	17.370.346	1,6	Aisialdia eta kirola	Osasuna
	GUZTIRA	82.158.387	7,5		
Behar bereziak	Desgaituen laguntza	68.952.755	6,3	Zaintza	Aisialdia eta kirola
	Gizarte zerbitzuen zentroetako inbertsioen plana	23.762.842	2,2	Parte-hartzea	Aisialdia eta kirola
	Gizarte Inklusioko eta Indarkeria Matxistaren Emakume Biktimen Arreta	41.118.397	3,8	Hezkuntza eta ezagutza	Indarkeriarik eza
	GUZTIRA	133.833.994	12,3		
Polulazio osoa	Diputatu Nagusiaren Kabinetea	2.011.851	0,2	Parte-hartzea	Hezkuntza eta ezagutza
	Estrategia	8.933.864	0,8	Parte-hartzea	Hezkuntza eta ezagutza
	Komunikazioa	1.949.331	0,2	Hezkuntza eta ezagutza	Parte-hartzea
	Giza Eskubideetako eta Kultura Demokratikoa	1.434.957	0,1	Parte-hartzea	Hezkuntza eta ezagutza
	Hizkuntza Berdintasuneko Zuzendaritza Nagusia	8.324.568	0,8	Hezkuntza eta ezagutza	Parte-hartzea
	Eraldaketa Digitala	452.508	0,0	Hezkuntza eta ezagutza	Parte-hartzea
	Berdintasuna	2.287.999	0,2	Indarkeriarik eza	Parte-hartzea
	Herritarren Partaidetza	3.746.121	0,3	Parte-hartzea	Hezkuntza eta ezagutza
	Landa Garapena eta Nekazal Egiturak	17.703.879	1,6	Diru-sarrerak	Ordaindutako lana
	Garraioaren Antolamendua	68.888.352	6,3	Mugikortasuna	Diru-sarrerak
	Bizikleta bideak	6.693.171	0,6	Mugikortasuna	Ordaindutako lana
	Ingurumena	981.210	0,1	Hezkuntza eta ezagutza	
	Turismo eta lurralde irudia	5.225.169	0,5	Aisialdia eta kirola	Parte-hartzea
	Proiektu Estrategikoak	37.155.540	3,4	Hezkuntza eta ezagutza	Parte-hartzea
	Plangintza eta informazio sistemak	6.482.833	0,6	Hezkuntza eta	Parte-hartzea

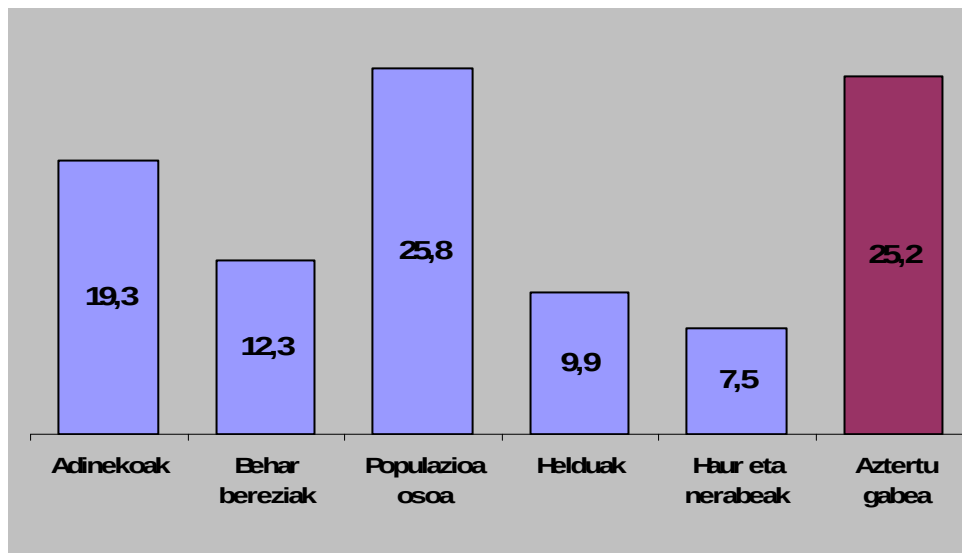

				ezagutza	
	Foru Erakunde Publikoak Kudeaketa	81.941.310	7,5	Hezkuntza eta ezagutza	Parte-hartzea
	Ondare Historiko Artistikoa eta Artxiboek	6.472.974	0,6	Aisialdia eta kirola	Parte-hartzea
	Gordailua eta Museoak	4.505.265	0,4	Aisialdia eta kirola	Parte-hartzea
	Kontratazioa, Plangintza eta Ustiapena	1.157.408	0,1	Hezkuntza eta ezagutza	Parte-hartzea
	Pasaialdeko Antolaketa eta Sustapena	4.458.411	0,4	Aisialdia eta kirola	Mugikortasuna
	Lurraldearen Antolaketa	3.026.486	0,3	Hezkuntza eta ezagutza	Parte-hartzea
	Aurrekontuak eta Finantzak	2.982.426	0,3	Parte-hartzea	
	Nazioarteko Lankidetzak	5.152.582	0,5	Parte-hartzea	Osasuna
	GUZTIRA	281.968.215	25,8		
	AZTERTUTAKO PROGRAMAK - GUZTIRA	816.659.202	74,8		
	AZTERTU GABEKO PROGRAMAK - GUZTIRA	274.461.642	25,2		
	AURREKONTU PROPIOA - GUZTIRA	1.091.120.844	100,0		

* Kudeaketa propioko aurrekontuaren zenbatekoarekin alderatuta.
(*) Kudeaketa propioko aurrekontuarekin alderatuta

Irizpide eta sailkapen horren arabera, kolektibo garrantzitsuena Populazio osoa da: aurrekontu osoaren %25,8 zuzentzen zaio. Bigarren lekuan Adinekoak taldea dago (%19,3). Ondoren, Behar Bereziak dituen taldea dago (%12,3); laugarren lekuan Helduen taldea (%9,9), eta azkenik, Haur eta nerabeak (%7,5). Eta genero ikuspegitik aztertu gabe aurrekontu propio osoaren %25,2 geratzen da.

5.1. GRAFIKOA. Kolektibo bakoitzari zuzendutako aurrekontuaren %

5.1. Adinekoen zuzendutako programak

Kolektibo honi Gipuzkoako Foru Aldundiko kudeaketako aurrekontu propioaren %19,3 zuzentzen zaio (196 milioi euro). Eta hori bi programen bidez egiten da:

Adinekoen laguntza (119 milioi euro) eta Aldizkako prestazio ekonomikoak (91 milioi euro). Programa hauen onuradun garrantzitsuenak adinekoak badira ere, beste talde askotan ere eragiten da, besteak beste, adineko horien etxekoengan eta zerbitzu publiko hauetan lan egiten dutenengan.

Adinekoen laguntza programaren helburua da pertsona horiek beren ohiko ingurunean (etxea, familia...) baldintza egokietan zaintzeko beharrezko laguntzak ematea, eta ingurune hori aldatu behar denean zaintza hori bermatzea.

Aldizkako prestazio ekonomikoena, berriz, diru-sarrerak bermatzea halakorik ez dutenei, eta, era berean, laguntza finantzarioa ematea mendekotasunean dauden adineko pertsonen, beren ohiko ingurunean mantentzeko (etxea, familia...).

Programa hauen bidez, kolektibo honen zenbait bizi-arlotan eragiten da:

- Adinekoen zuzendutako programa gehienak zaintzan asko eragiten dute. Egoitzen kasuan, Foru Aldundiak hartzen du (bai zuzenean bai itunen bidez) zaintzen ardura nagusia. Beste batzuetan, adibidez eguneko egoitzen kasuan, zaintza zati baten ardura hartzeaz gain adinekoaren familietan (familia dutenen kasuan) zaintza denborak liberatzen dira. Gainera, bietan ala bietan enplegua sortzen du eta beraz eragin zuzena dauka bai ordaindu gabeko zaintza lanetan eta baita ordaindutakoetan ere.
- Etxeko esparru egoki eta segurua: adineko pertsonak beren etxeetan baldintza egokietan egoteko laguntzak ematen dira eta Foru Aldundiak berak eskaintza zuzena ere egiten du esparru domestiko egokia izan dezaten batez ere egoitzetan eta eguneko zentroetan.

- Aisia: zaintzako zerbitzuak eskainiz denbora liberatzen denez, aisialdirako aukera eta denbora handiagotzen da.
- Osasuna: nahiz eta ez egon Gipuzkoako Foru Aldundiaren eskumenen artean, osasun egoerak ez du bakarrik zerikusia bere ezaugarri anatomiko eta fisiologikoekin. Izan ere, egoera sozio-ekonomikoa, jatorria, integrazio maila, osasunerako aukera, oreka psiko- soziala., osasun maila egokiaren gozamina zehazten duten zenbait faktore dira. Horregatik, eta zeharka bada ere Foru Aldunditik aurrera eramaten diren hainbat politika publikok ere eragina badu, nahiz eta zeharka izan, emakume eta gizonen osasunerako aukeran.

Oro har, adineko pertsonen zuzendutako programetan emakumeen presentzia gizonezkoena baino nabarmen handiagoa da. Baina horrek arrazoi jakina du: emakumeak gehiago bizi dira, eta gainera, adinean aurrera joan ahala diferentzia hori handiagoa da. Horrela, eta populazioaren azterketan ikusi dugun bezala, 65 urte edo gehiagoko emakumeak tarte horretako %57,0 badira, muga 80 urtetan ipintzen badugu portzentajea ia-ia %65era igotzen da.

Ondoko taulan programa horien parte-hartzaileen kopurua agertzen da. Artatutako populazio osotik, %70,75a emakumezkoa da eta beste %27,25a gizonezkoa. Eta banaketa hori zerbitzu gehienetan errepikatzen da.

5.2 TAULA. Adineko pertsonak - zerbitzu nagusienetan artatutako populazioa

2022/07/31 arte

	GUZTIRA	Gizonak	Emakumeak
Adineko mendeak guztira	20.432	6.097	14.335
Egoitzak	4.898	28,24%	71,76%
Etxeko arreta (mendeak)(*)	2.941	28,77%	71,23%
Eguneko zentroak	1.633	29,15%	70,85%
Unitate sozio-sanitarioak	196	44,39%	55,61%
Aldi baterako egonaldiak	164	34,15%	65,85%
Artatutakoak guztira	10.648	29,25%	70,75%

(*) lehen eta bigarren hiruhilekoa

Aldizkako prestazio ekonomikoak programaren kasuan, parte-hartzaileen gehiengoa emakumezkoak dira, prestazio guztietan %70tik gora. Prestazio mota horiek, gehienetan, pentsio publiko kontributiborik (aurrez kotizatukoak) jasotzen ez dutenei zuzenduta daude. Pertsona horiek lan merkatutik kanpo egon dira; bere bizitzan zehar ordaindutako lanik ez dute egin eta, ondorioz, ez dute beren erretirorako kotizatu. Kolektibo honetan, emakumeen presentzia gizonezkoena baino handiagoa da. Normalean, zenbatekoari dagokionez, prestazio horiek kotizatutakoak baino txikiagoak dira. Azkenean, badago nolabaiteko txirotasunaren feminizazioa.

Helburu nagusia da adineko mendeakohak ohiko ingurunean (etxea, familia) baldintza egokian jarraitzeko behar dituzten laguntzak ematea, eta ohiko ingurunetik aldatu behar denean arreta integraleko zerbitzuak bermatzea.

5.3 TAULA . Adineko pertsonak -zerbitzu nagusienetan artatutako populazioa

2022/07/31 arte

(Mendetasuna >=65, KGP jubilazioa, GOF zahartzaroa)

	GUZTIRA	GIZONAK (%)	EMAKUMEAK (%)
Laguntza Pertsonalerako Prestazio Ekonomikoa	5.415	26,46%	73,54%
Familia Inguruneke Zaintzetarako Prestazio Ekonomikoa	5.171	35,00%	65,00%
Zerbitzuari Loturiko Prestazio Ekonomikoa	182	32,97%	67,03%
Kontribuziorik Gabeko Pentsioak	1.610	31,99%	68,01%
Gizarte Ongizateko Funtseko Pentsioak	149	34,90%	65,10%
Guztira	12.527	30,89%	69,11%

5.2. Behar bereziak dituztenei zuzendutako programak

Behar bereziak dituzten pertsonen (desgaituak, genero indarkeria jasaten dutenak, gizarte bazterketa jasaten dutenak...) Foru Aldundiko kudeaketa aurrekontuaren %12,3 zuzentzen zaie (134 milioi euro).

Hiru dira eremu horretan aurrera eramaten diren programak: desgaituen laguntza (69 milioi euro), Gizarte Inklusioko eta indarkeria matxistaren emakume biktima babesa (41 milioi euro) eta Inbertsioen eta gizarte lankidetzaren plana (24 milioi euro).

Desgaituen laguntza programak helburu bezala du pertsona horiek beren ohiko ingurunean (etxea, familia...) baldintza egokietan zaintzeko beharrezko laguntzak ematea, eta ingurune hori aldatu behar denean zaintza hori bermatzea.

Gizarteratzea eta indarkeria matxistaren biktimak diren emakumeen arreta programaren helburuetako bat da gizarte-bazterketa edo marjinazioan bizi diren pertsonen beharrezko laguntzak ematea, berriro gizarteratzeko.

Eta Inbertsio eta gizarte lankidetzaren plana programaren bitartez, ezintasuna duten pertsonen laguntza teknikoetan inbertitzeko laguntzak ematen dira.

Beraz, oro har, kolektibo honen zenbait gaitasunetan eragiten da:

- Etxeko esparru egoki eta segurua: laguntzak ematen dira ingurune hori baldintza egokietan egoteko.
- Zaintza: horren baldintzak bermatzen dira bai etxean, familian edo hortik kanpo.
- Ordaindutako lana: hori izateko aukerari laguntzen zaio, aurrera eramaten diren jarduerekin.
- Osasuna: aurreko kolektiboarekin aipatu dugun bezala, nahiz eta osasuna ez egon Gipuzkoako Foru Aldundiaren eskumenen artean, zeharka bada ere aurrera eramaten diren beste zenbait politika publikok eragina badute emakume eta gizonen osasunerako aukeran.

Desgaituen kasuan, gizonezkoen presentzia nabarmenagoa da. Ikerketa guztiek erakusten dute emakumeak beranduago hasten direla zerbitzu horiek erabiltzen. Arrazoi kulturalak direla medio, emakumeek beren autonomiari luzaroago heltzen diote.

5.4.TAULA. Desgaitasuna duten pertsonak - zerbitzu nagusienetan artatutako populazioa 2022/07/31arte

	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK
Desgaitasuna duten pertsonentzako egoitzak	940	60,43%	39,57%
Buruko gaixotasuna duten pertsonentzako egoitzak	275	60,10%	30,90%
Desgaitasuna duten pertsonentzako eguneko zentroak	781	56,08%	43,92%
Buruko gaixotasunek dituzten pertsonentzako eguneko zentroak	244	68,85%	31,15%
GUZTIRA	1.813	60,62%	39,38%

5.5.TAULA. Desgaitasuna duten pertsonak - zerbitzu nagusienetan artatutako populazioa 2022/07/31arte

(Mendetasuna <65, KGP elbarritasuna, GOF desgaitasunekoa, MGL guztiak)

	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK
Laguntza Pertsonalerako Prestazio Ekonomikoa	439	54,67%	45,33%
Familia Inguruneke Zaintzetarako Prestazio Ekonomikoa	2.972	59,12%	40,88%
Zerbitzuari Loturiko Prestazio Ekonomikoa	5	60,00%	40,00%
Kontribuziorik Gabeko Pentsioak	1.587	60,68%	39,32%
Gizarte Ongizateko Funtseko Pentsioak	178	52,81%	47,19%
Minusbalioak Gizarteratzeko Legeko prestazioak	71	22,54%	77,46%
Artatutako pertsonak guztira	5.252	58,73%	41,27%

Gizarteratzea eta matxista indarkeriaren biktimak diren emakumeen arreta programan, gizarteratzeari dagokionez, gizonen proportzioa handiagoa da jarduera batzuetan: gizarteratze ostatueta eta desgaituentzako laneko zentroetan. Izan ere, ikerketa guztiek erakusten dute emakumeek zerbitzu horiek erabiltzen dituztela, bakar bakarrik muturreko kasuetan.

Matxistari indarkeriari eskainitako arretan, berriz, emakumeen proportzioa askoz handiagoa da (%82,5). Ondorengo taulan ikusi dezakegu eskainitako arreta hori zertan gauzatu den.

5.6. TAULA. Gizarteratzea - zerbitzu nagusienetan artatutako populazioa

2022/07/31 arte

	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK
Gizarteratzeko egoitzak	745	77,45%	22,55%
Gaueko arreta	16	81,25%	18,75%
Gizarteratzeko eguneko zentroak	369	81,03%	18,97%
Gizarte larrialdiak	323	30,96%	69,04%
Zentro okupazionalak. Desgaitasuna duten pertsonentzat	1.131	61,80%	38,20%
Indarkeria matxistaren arreta	480	17,50%	82,50%
GUZTIRA	3.064	58,33%	41,67%

5.7. TAULA. Indarkeria matxistaren artapenerako zerbitzuetan artatutako

biztanleak 2022/07/31 arte

	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK
Indarkeria matxistaren biktima diren emakumeak artatzeko zentrua	85	15,00%	85,00%
Laguntza psikologikoa indarkeria matxistaren biktima diren emakume eta adin txikiko pertsonen	326	5,00%	95,00%
Arreta juridikoa indarkeria matxistaren biktima diren emakumeen	63	0,00%	100,00%
Autonomia-etxebizitzak	6	50,00%	50,00%
Artatutako pertsonak guztira (*Pertsona ez ezberdinak)	480	17,50%	82,50%

5.3. Haur eta nerabeei zuzendutako programak

Haur eta nerabeen kolektiboari zuzendutako programek Foru Aldundiko kudeaketa aurrekontu propio osoaren %7,5 suposatzen dute (82 milioi euro). Bi departamentuetan gauzatzen dira programak: Kultura, lankidetzak, gazteria eta kirola; eta Gizarte politikak. Nahiz eta kolektibo berari zuzenduak egon, programa horiek jardura oso desberdinak eramaten dituzte aurrera, eta noski, behar oso desberdinak asetzen dituzte. Lehenak, hezkuntza, ezagutza, aisia,

kirola eta parte-hartzea bezalako beharrak asetzen dituzte; bigarrenak, gizarte ahultasuna edo babesik gabeko adingabeen zaintza ziurtatzen du.

Kultura, lankidetzeta, gazteria eta kirola departamentuaren kasuan, 2 programa zuzentzen dira haur eta nerabeei: Kirolaren sustapena (jarduera fisikoa eta kirola egiteko ibilbideak) eta Haur, nerabe eta gazteen sustapena (gaztetxoentzat aisialdi-astialdi programak, aterpetxeak, elkarte, entitate eta aisialdi eskolei zuzendutako diru-laguntzak, eta Udalei aholkularitza eta diru-laguntza.

Gizarte politikako departamentuaren kasuan, Haur eta nerabeen babesa programaren bidez lortu nahi da gizarte ahultasuna edo babesik ez duten adingabeak baldintza egokietan zaintzea. Horretarako, adingabe beraietan edota bere familietan eragiten da.

Programa horien bidez, kolektibo honen bizi-kalitatearen hainbat eremutan eragiten da:

- Hezkuntza eta ezagutza: herri finantzen ezagutza hobetu nahi du gazteen artean, eta kontzientziazio fiskala areagotu.
- Aisialdia: zenbait egonaldi antolatzen dira, eta bertan mota ezberdinetako ekintzak ematen dira aurrera: hezitzaileak, aisialdikoak, kirolak, kultur bidaiak eta taldeko ekintzak; guztiak harremanak eta aberastasun pertsonala lantzeko asmoz egiten dira.
- Kirola: orokorrean, haur eta gazteen artean jarduera fisikoa eta kirola bultzatuz gain, aisialdi egonaldietan ere kirol ekintzak sustatzen dira.

- Parte-hartzea: haur eta gazteek gizarteko erabakietan parte-hartzeko bidea ematen dute. Gainera, nahiz eta elkarteak izan badira ere betidanik gizartean parte hartzeko bidea eman dutenak, gaur egun asko dibertsifikatu direla gizartean eragiteko prozesu parte-hartzaileak, eta ugaritu horretarako bitartekoak edo tresnak.
- Indarkeriarik gabe, eta etxeko esparru egoki eta segurua izateko aukera bermatzen da, bai adingabeetan eraginez eta baita beren familietan ere.

Aisialdiko ekintzetan nesken parte-hartzea mutilena baino handiagoa da. Lurraldean burutzen diren aisia hezitzaileko eskaintza desberdinetan, normalean, nesken parte-hartzea mutilena baino handiagoa izan ohi da. Beraz, horrek adierazten duenez, neskek gehiagotan erabakitzen dute parte-hartzea gurasoen tutoretza edo babesetik kanpo.

5.8. TAULA. Gazte oporraldiak eta Udalekuak: aldeiz izena emandakoak (2022)

	GUZTIRA	NESKAK %	MUTILAK %
Gazte oporraldiak	1.232	63,80	36,20
Udalekuak	4.644	55,30	44,70

Kirolaren sutapenean, emakumeen kopurua ia-ia erdira heltzen da, eta hori bat dator Gipuzkoako populazioa aztertu dugunean ikusi ditugun datuekin. Beraz, esan daiteke programa honen bidez estaldura maila egokia lortzen dela.

Orain arte, baldintza soziokulturalak zirela-eta, agerikoa zen gizon eta emakumeen arteko aldea kirola egiterakoan. Baldintza horien bilakaerak eta administrazio publikoen parte-hartzearen ondorioz, egoera hori aldatzen ari da,

emakumearen alde. Zenbat eta administrazioaren parte-hartze handiagoa, orduan eta kirol gehiago egiten du emakumeak.

Horregatik, eta desberdintasun horiekin hausteko onartua dago kirol arloko berdintasun plana.

5.9. TAULA. Jarduketa lerro desberdinen onuradunak 2022

LERROA	ADIERAZLEA	GUZTIRA	GIZONAK	EMAKUMEAK	% EMAKUMEAK
0-18	Eskola kirolariak <i>Irakaskuntza jarduerak</i>	23.830	12.413	11.417	47,91%
0-18	Eskola kirolariak <i>Lehiaketa jarduerak</i>	34.770	20.005	14.765	42,46%
0-18 (12-16)	<i>Gazte Kirol Planeko</i> Kirolariak	6.763	3.347	3.416	51,00%

Gizarte Politikari dagokionez, bestalde, haur eta nerabeen babesa programaren parte-hartzaileak aztertuta, ikusten da gizonezkoen proportzioa handiagoa da, eta horren arrazoia izan daiteke inor gabe dauden adingabe atzeritarren kasuan, ia-ia guztiak gizonezkoak izaten direla.

5.10. TAULA. Babesgabeko adingabeak eta nerabeak - zerbitzu nagusienetan artatutako populazioa 2022/07/31 arte

	GUZTIRA	GIZONAK %	EMAKUMEAK %
Adingabekoen populazioa guztira	136.601	51,43%	48,57%
Balorazio eta orientazio zerbitzua	601	63,56%	36,44%
Familia-eskuhartze programak	1.254	52,79%	47,21%
Familia harrera	472	54,02%	45,98%
Egoitza harrera	781	63,89%	36,11%
Adingabeentzako eguneko zentroa	20	55,00%	52,38%
Laguntza ekonomikoak	728	53,02%	46,98%
Guztira	1.930	56,99%	43,01%

5.4. Populazio osoari zuzendutako programak

Populazio osoari Gipuzkoako Foru Aldundiko kudeaketa aurrekontu propioaren %25,8 zuzentzen zaio (282 milioi euro). Eta hori 23 programa erabiliz egiten da; esaterako, Foru Erakunde Publikoen Kudeaketak (82 milioi euro), Garraioaren antolamendua (69 milioi euro) eta Proiektu Estrategikoak (37 milioi euro).

Gainera, badira beste bi programa esanguratsuak direnak generoaren ikuspegitik:

- Diputatu nagusiaren Departamentuko Berdintasun programak, zeharkako zeregin garrantzitsua du: emakume eta gizonen arteko berdintasuna sustatu, bai Aldundiaren barnean baita gizartean ere. Beraz, gaitasun guztietan eragiteko aukera du. Aldundiaren barnean bera da Berdintasun Plana sortzeko eta koordinatzeko arduraduna, eta noski, ondoren jarraipena egiteko ere. Gizarteari begira, berriz, udaletako berdintasun politikak sustatzen ditu, eta eragile eta taldeen ekintzei lagundu.
- Diputatu nagusiaren Departamentuko Aldundiaren Kudeaketa Estrategia programaren helburuak dira 2015-2019 bitarteko Kudeaketa Plan Estrategikoa modu eraginkorrean gauzatzea, gobernantza eredu ireki eta lankidetzazko baten bidez, eta hausnarketa sustatzea epe ertain eta luzera, politika publikoak birbideratzen laguntzeko. Zentzu horretan, 2015-2019 Kudeaketa Plan Estrategikoak potentzial handia du genero desberdintasunak zuzentzeko.

Programa horien bidez, populazio osoaren bizi-kalitatearen hainbat eremutan eragiten da:

- Aisialdia eta kirola: lehena, Euskal arte garaikideko ekintzen bidez; eta kirola, bizikleta-bideen sarearen bidez.

- Mugikortasuna: garraio sistemaren irisgarritasuna eta iraunkortasuna bermatzen da.
- Parte-hartzea: Berdintasuna, Herritarren partaidetza eta Aurrekontua eta finantzak bezalako programen bitartez, gizarte eta politika mailan parte-hartzeko aukerak bultzatzen dira.

Garraioaren antolamendua programaren helburua da herritarren mugikortasuna bermatzea, eta aldi berean garraio sistemaren irisgarritasuna eta iraunkortasuna bermatzea. Bizikleta bideak programak, berriz, Gipuzkoako bizikleta-bideen sarea garatzen du, eta mugikortasun iraunkorra sustatzea du helburu nagusi bezala. Nahiz eta bi programa horiek populazio osoari zuzenduta egon, zehatzago erantzuten dio garraio publikoaren premia handiagoa duten kolektiboen beharrei (haurrak eta gazteak, adineko pertsonak, mugikortasun urriko pertsonak, errenta maila baxukoak, landa eremuetako biztanleak...).

Bizikleta bideei dagokionez, oinezkoen artean, gizonezkoak eta emakumezkoak orekatuta daude (%56,0 emakumeak eta %44 gizonak); txirrindularien artean, ordea, emakumezko gutxi azaltzen da (%21), eta gizonezkoek osatzen dute gehiengoa (%79).

Hala ere, datuek diote bidegorria egin izanak emakumeak neurri handiagotan bultzatzen dituela bizikleta erabiltzera. Baliteke datu hori autoan joateko aukerarekin lotuta egotea; eguneroko txirrindulari gizonezkoen artean, %67ak autoz joateko aukera duela aitortzen du. Eguneroko txirrindulari emakumezkoen artean, aldiz, %49ak aitortzen du aukera hori.

5.11. TAULA. Bidegorri sarean egindako joan-etorriak – 2019

	GIZONEZKOAK	EMAKUMEZKOAK
	%	%
Joan-etorriak bizikletan, eraikitako sarean	79,0	21,0
Joan-etorriak oinez, eraikitako sarean	56,0	44,0

5.12. TAULA. Bidegorria egin aurretik bizikletaren erabilpen maila – 2019

	GUZTIRA %	GIZONAK %	EMAKUMEAK %
Bidegorria egin baino lehen orain bezainbeste erabiltzen zuen bizikleta	57,0	61,0	43,0
Bidegorri egin baino lehen orain baino gutxiago erabiltzen zuen bizikleta	22,0	21,0	26,0
Bidegorria egin baino lehen ez zuen bizikleta erabiltzen; erabiltzaile berria	17,0	15,0	25,0

Garraiatzeko moduari dagokionez, ikus daiteke garraio-moduak erabiltzean badaudela desberdintasun batzuk emakumeen eta gizonen artean. Gizonen artean nagusitasun handiagoa dute ibilgailu pribatuetako joan-etorriek, mugimendu guztien %48, hain zuzen; emakumeen artean, berriz, %29 dira. Halaber adierazi behar da ikusten dela emakumeen mugikortasun-ereduak gehiago zaintzen duela iraunkortasuna, eta gutxiago erabiltzen dituela motorizatutako bitarteko pribatuak.

Garraiolari lanbidean sartzeari dagokionez, gizonezkoek hartua daukaten sektorea izanik, sarrera frogan azterketen emaitzak ikusita, ondoriozta daiteke emakume kopurua pixka bat igo dela bidaiarien garraio arloan. Hala ere, horren arrazoia izan daiteke egungo egoera, Lanbidek diruz laguntzen dituen ikastaro kopurua handitu egin baita, baztertutako pertsona talde batzuen lan munduan txertatzea errazteko.

Landa garapena eta nekazal egiturak programaren helburuak dira: landa inguruneko zerbitzuak eta azpiegiturak garatzea; ustategien lehiakortasuna bultzatzea; ekoizpen sektorea gaztetzen laguntzea (belaunaldi ordezpena, emakumeek nekazaritza ustategien titularitatea eskuratzea...); ingurumena babestu eta espazio naturalak zaintzen dituzten metodoak sustatzea nekazaritza ekoizpenean; erabilerarik gabe dauden nekazaritza azalerak mobilizatzea. Nahiz jarduera batzuk eremu horietan bizi diren kolektiboek zuzenduta egon, ingurumena eta espazio naturalak modu egokian ustiatzea eta zaintzeak onurak ekartzen dizkio populazioa osoari.

5.5. Helduei zuzendutako programak

Helduen kolektiboari zuzendutako programek Foru Aldundiko kudeaketa aurrekontu propioaren %9,9 suposatzen dute (109 milioi euro). Hiru departamentuetan gauzatzen dira programak: Ogasuna eta finantzak; Gobernantza; eta Ekonomia sustapena, turismoa eta landa ingurunea.

Programa horien bitartez, helduen kolektiboaren zenbait gaitasunetan eragiten da:

- Diru-sarrerak eskuratzeko aukera: bai zerga-sistemaren bitartez, eta baita ikaskuntza, ekintzailetasuna eta berrikuntza bultzatuz ere.
- Ordaindutako lana, baldintza egokietan izateko aukera: hezkuntza eta jarduera berritzaileak bultzatuz.

Ogasun eta finantza departamentuaren barruan aztertzen diren programek (Zerga administrazioa; Herriarren arreta eta Zerga heziketa ;eta zerga eta finantza politika) duten helburuak dira: zerga-sistema modu eraginkorrean kudeatzea, bai departamentuaren barnean eta baita zergadunari begira ere; zerga eta finantza politikaren ildo nagusiak definitu, zerga sistema

ekitatiboagoa eta banakorragoa izan dadin, beti ere genero ikuspegia kontuan hartuta.

Zerga politikak garrantzi nabarmena du Foru Aldundiko egitekoetan. Eta ez bakarrik zergak bere diru-iturri nagusia direlako (aurrekontu osoaren %90), edota erlazio zuzena dutelako administrazio publikoek duten gehienezko gastu mugarekin. Baizik eta, ez dugulako ahaztu behar zerga-sistemaren ildo nagusiak definitzen direnean, emakumeen eta gizonezkoen eguneroko bizitzan eragiten dela ere, eta gainera modu zuzen eta handian. Horrela, besteak beste, zerga sistemak izango duen progresibotasuna ezartzen da (zenbat gehiago ordaindu beharko duten errenta gehiago dutenek) eta gastu fiskalen egitura eta zenbatekoak ezartzen dira. Eta horrek aukera jarduera zehatzen bidez gizartearen kolektibo konkretu batzuetan eragitea.

2022ko datuei begiratzen badiogu, gastu fiskalak 2.218 milioi eurokoak dira, sarrera tributario teorikoen %29,3. Hortik, zenbateko nagusia Balio Erantsiaren gaineko Zergari dagokio (1.158 milioi euro), eta ondoren Pertsona Fisikoen Errentaren gaineko Zerga dator, 716 milioi euroekin.

5.13. TAULA. 2023ko gastu fiskalen aurrekontua

KONTZEPTUA	SARREREN AURREKONTUA A	GASTUEN AURREKONTUA B	% B / (A+B)
Errentaren gaineko zerga	2.157.560	780.840	26,6
Sozietateen gaineko zerga	352.100	159.900	31,2
Ondarearen gaineko zerga	70.000	103.388	59,6
Oinordetza eta dohaintzen zerga	65.600	0	0,0
Bestelakoak	26.100	0	0,0
ZUZENEKO ZERGAK	2.671.360	1.044.128	28,1
Ondare eskualdaketa eta E.J.D. zerga	92.800	45.237	32,8
Balio erantsiaren gaineko zerga	2.543.503	1.410.129	35,7
Zerga bereziak	538.814	72.731	11,9
Aseguru primen gaineko zerga	37.200	14.462	28,0
Bestelakoak	25.307	0	0,0
ZEHARKAKO ZERGAK	3.237.625	1.542.559	32,3

Tasak eta beste sarrera batzuk	29.700	0	0,0
GUZTIRA	5.938.685	2.586.687	30,3

Zenbatekoak milaka eurotan

Izaera pertsonala duten bi zerga nagusien kontzeptuak sexuaren arabera banatuta, ikusten da aztertutako gastu fiskal osoaren %59,7a gizonei dagokiola; eta beste %40,3a emakumeei.

PFEZaren kasuan, gizonetzkoen portzentajea %61,2koa da eta emakumetzkoena %38,8. Aldiz, Ondarearen gaineko Zergan gizonetzkoak %48,0 suposatzen dute, eta emakumetzkoak %52,0.

5.14 TAULA Gastu fiskalen aurrekontua sexuka – 2023

KONTZEPTUAK	AURREKONTUA 2023	EMAKUMEAK		GIZONEZKOAK	
		Zenbatekoa	%	Zenbatekoa	%
PFEZ	780.840	302.852	38,8	477.988	61,2
SALBUESPENAK	106.073	40.487	38,2	65.586	61,8
Ohiko etxebizitzan berrinbertitzea	15.089	7.374	48,9	7.715	51,1
Irabazi salbuesia ohiko etxebizitza saltzea, 65 urtetik gorakoentzat	7.890	3.778	47,9	4.112	52,1
Dibidenduak	6.660	2.757	41,4	3.903	58,6
Loteria eta apustu jakin batzuen gaineko karga berezia	15.027	6.861	45,7	8.166	54,3
Indarkeria ekintzengatik prestazioak	1.866	748	40,1	1.117	59,9
GIB eragindakoei laguntzak	18	3	15,2	15	84,8
Gerra zibilaren pentsioak	12	8	66,9	4	33,1
Kaleratze kalte-ordainak	6.743	1.731	25,7	5.012	74,3
Pentsioak: ezintasun iraunkorra - baliaezintasun handia	33.288	7.662	23,0	25.625	77,0
Seme-alabengatik, amatasunagatik eta zurtasungatik prestazio familiarak	1.568	807	51,5	761	48,5
Pertsonak etxean hartzeagatik	4	1	22,6	3	77,4
Bekak	76	43	56,2	33	43,8
Literatura, artea eta zientziarekin zerikusia duten sariak	7	6	99,8	0	0,2
Goi mailako kirolariei emandako laguntzak	81	24	29,8	57	70,2
Ordainketa bakarreko langabezia prestazioak	471	110	23,4	361	76,6
Nazioarteko bake eta misio humanitarioetan parte hartzeagatik haboroekin	61	0	-0,2	61	100,2
Atzerrian egindako lanak	768	57	7,4	711	92,6
Ehorzketa edo hilobiratze kasuetarako jasotako prestazioak	59	40	67,0	20	33,0
C hepatitis garatu dutenei emandako laguntzak	0	0	-	0	-
Gizarte aurreikuspeneko prestazioak desgaituen alde	23	7	29,1	16	70,9
Menpekotasuneko prestazio ekonomikoak	21	1	6,9	19	93,1
Jaiotzarekin, adopzioarekin, harrerarekin edo adingabeko seme-alabak zaintzearekin lotutako familia laguntzak	25	7	30,0	17	70,0
Lurralde administrazio publikoek emandako ditu laguntzak	1.499	980	65,4	518	34,6
Genero bortizkeriaren esparruan emandako diru laguntzak	0	0	-	0	-
Amatasun eta aitatasun prestazio publikoak	13.651	6.977	51,1	6.674	48,9
Bizitzeko gutxieneko diru-sarrerren prestazio ekonomikoak	0	0	-	0	-
Lekualdatutako langileen erregimen berezia	460	105	22,8	355	77,2
Salbuesitako beste errenta batzuk	709	398	56,2	311	43,8
MURRIZPENAK OINARRIAN	465.096	171.935	37,0	293.161	63,0
Lan etekinen hobaria	287.975	120.000	41,7	167.975	58,3
· Hobari orokorra	281.309	117.432	41,7	163.877	58,3
· Hobaria langile desgaituentzat	6.666	2.567	38,5	4.099	61,5
Pentsio planak eta bgae	102.654	36.544	35,6	66.110	64,4
Baterako tributazioa	74.467	15.391	20,7	59.076	79,3
KUOTA MURRIZPENAK	39.436	17.642	44,7	21.794	55,3
200 eurotako murrizpena	39.436	17.642	44,7	21.794	55,3
KENKARIAK KUOTAN	170.235	72.789	42,8	97.446	57,2
Ohiko etxebizitza errentan hartzea	44.756	19.869	44,4	24.886	55,6
Ohiko etxebizitza erostea	103.675	44.150	42,6	59.525	57,4

Etxebizitza kontuak	4.371	1.868	42,7	2.503	57,3
Jarduera ekonomikoak sustatzea	2.024	677	33,5	1.347	66,5
Mezenasgo jarduerak	6.370	3.117	48,9	3.253	51,1
Sindikatuak ordaindutako kuotengatik	2.356	1.009	42,8	1.347	57,2
Txikizkako merkataritzaren eraldaketa digitala + TicketBai	6.432	2.004	31,2	4.427	68,8
Beste batzuk	252	94	37,4	158	62,6
ONDAREAREN GAINEKO ZERGA	103.388	53.745	52,0	49.643	48,0
Minimo salbuetsia	53.169	27.487	51,7	25.683	48,3
Doiketa PFEZko kuotarekin	39.160	20.259	51,7	18.900	48,3
Ohiko etxebizitzaren salbuespena	11.059	5.999	54,2	5.060	45,8
GUZTIRA	884.228	356.597	40,3	527.631	59,7

Milaka eurotan

Funtzio publikoko programak Foru Aldundiko giza- baliabideen kudeaketa aurrera eramaten du. Departamentuetan komunak diren programak eta proiektuak bultzatu eta koordinatzen ditu.

Ekonomia sustapena, turismoa eta landa ingurunea departamentuko 5 programa zuzentzen dira kolektibo honetara: Lurraldearekiko konpromisoa (ikasteko kultura sortu eta bultzatu, edozein adin izanda ere, eta hezkuntza zentzu zabalean hartuta); Internalizazioa jarduketara sustatzea; Eskulangintza sektorearen sustapena; Zientzia, teknologia eta berrikuntza sustatzea (Gipuzkoan kokatutako Euskal Zientzia, Teknologia eta Berrikuntzaren zentroetan egindako inbertsio eta garapen proiektuak babestu); Gipuzkoa 4.0: Fabrikazio aurreratua (informazioaren gizartea bultzatzen duten ekintzei lagundu).

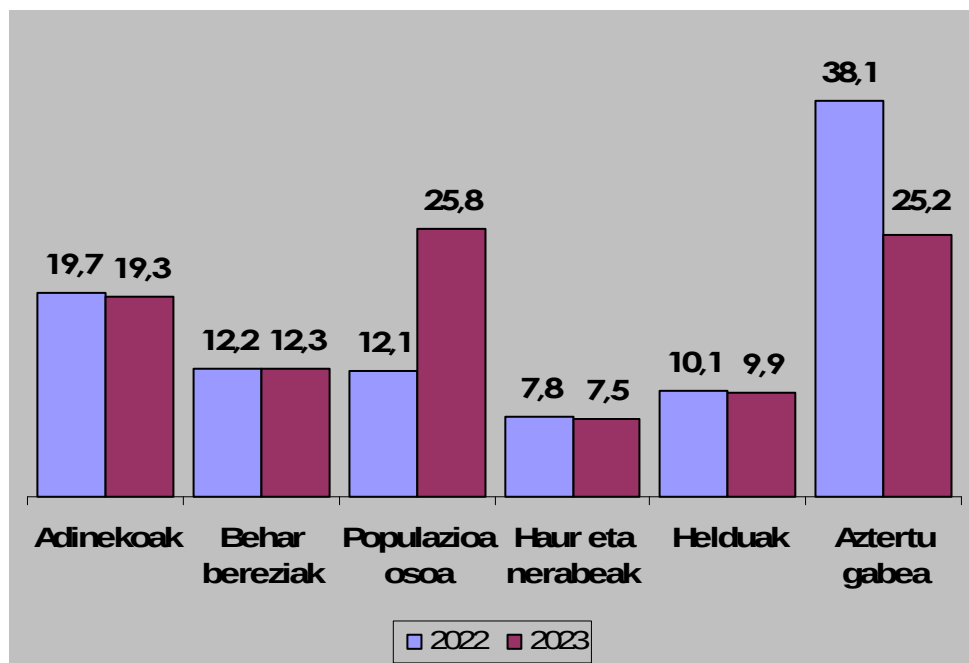
Departamentu horrek aurrera eramaten dituen ekintzetan, emakume eta gizonen parte-hartzearen datuetan ikusten da ikaskuntza arloan emakumezko eta gizonezkoen parte-hartzea antzekoa dela; eta ikerketarekin lotutako gaietan, aldiz, emakumeen presentzia gero eta nabarmenagoa dela; batez ere, osasuna eta biozientziekin zerikusia duten arlo jakin batzuetan. Edozein kasutan ere, presentzi hori espero zitekeena baino txikiagoa da, unibertsitatean sartzen den emakumeen portzentajea kontuan izanda. Normalean, eta ingeniarietan izan ezik, emakumeen presentzia gizonezkoena baino handiagoa da.

5.6. Konparaketa 2022-2023

2022-2023ko konparaketan eragin handia dauka garrantzia ertain eta handi bezala sailkatu diren programa berriak.

- Adinekoei zuzentzen zaien aurrekontu propioaren portzentajea %19,7tik %19,3ra jaitsi da .
- Behar bereziak dituztenei zuzendutakoa %12,2tik %12,3ra igo da.
- Helduei zuzendutakoa %10,1etik %7,5era jaitsi da.
- Haur eta nerabeei zuzendutakoa %7,8tik %9,9ra igo da.
- Populazio osoari zuzendutakoa %12,1etik %25,8ra igo da.
- Eta azkenekoz, aztertu gabe geratu den aurrekontu propioko zatia %38,1etik %25,2ra jaitsi da.

5.2. GRAFIKOA. Kolektibo bakoitzari zuzendutako aurrekontuaren portzentajearen bilakaera 2022-2023

6. AZTERTUTAKO PROGRAMEN ERAGINA OINARRIZKO GAITASUNEN GAINEAN

6.1. Oinarrizko gaitasunak

Atal honetan oinarrizko gaitasunen araberako azterketa egiten da. Horrela, aztertu nahi da programa ezberdinek nola eragiten duten emakume eta gizonen bizi kalitatean. Sarreran aipatu den bezala, oinarrizkoak diren gaitasunak identifikatzeko Amartya Sen-ek proposatutako ikuspegia erabili dugu; eta Martha Nussbaum-ek garaturiko funtsezko gaitasunen zerrenda abiapuntu moduan erabili dugu.

Funtsezko gaitasunak honako hauek dira:

- Zaintza egokirako aukera
- Etxeko esparru egoki eta segururako aukera
- Diru sarrerak eskuratzeko aukera
- Aisialdirako eta kirola egiteko aukera
- Mugikortasun eta lurralde antolaketa egokietarako aukera
- Gizarte eta politika mailan parte-hartzeko aukera
- Ordaindutako lanerako aukera, baldintza egokietan
- Hezkuntza eta ezagutzarako aukera
- Osasunerako aukera
- Indarkeriarik gabeko bizitza librerako aukera

6.2. Programen analisia gaitasunen arabera

Programa bakoitzak zein gaitasunean eragiten duen aztertzeke gehien eragiten duen gaitasuna "1" zenbakiaz sailkatzen da; bigarrenkoz gehien

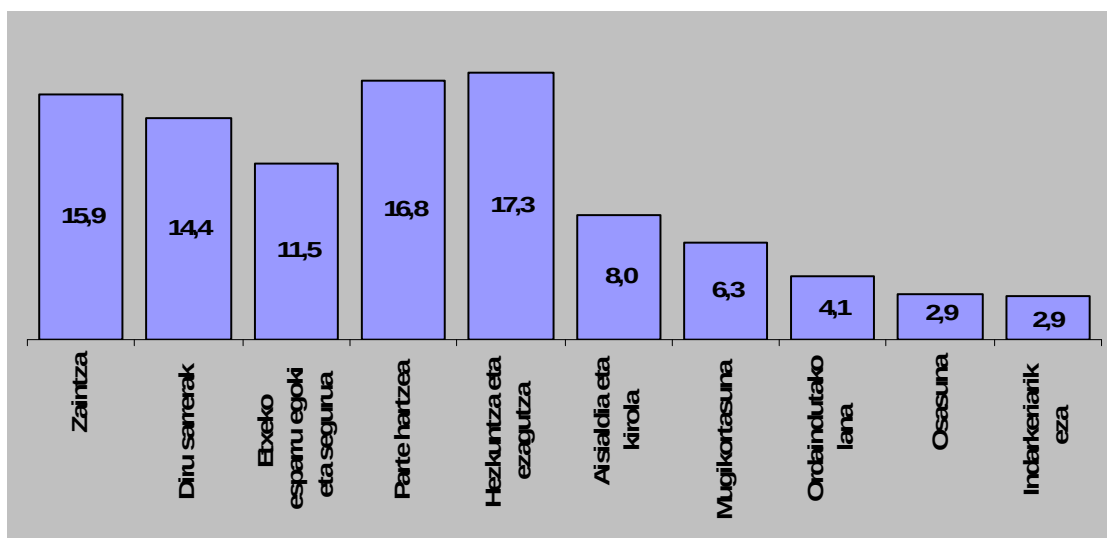
eragiten duena "2" zenbakiz; eta beste gaitasunen batean eragiten badu "x" bezala sailkatzen da, eragina zeharkakoa bada ere. Gainera, kontuan izan behar da gaitasunen arteko loturak oso estuak direla. Hau da, gaitasun jakin batean eragiten denean, besteetan ere eragin daitekeela.

Sailkapen hori kontuan hartuta (atalaren bukaeran ikus daiteke taula) eta programa bakoitzak kudeatzen duen aurrekontuarekin gurutzatuta, gaitasuna bakoitzak aztertutako aurrekontuaren gainean duen pisuaren lehen hurbilpen bat egin daiteke.

Datuak ikusi ondoren zera esan dezakegu:

- Gipuzkoako Foru Aldunditik gizartean gaur egun garrantzia handia duten bi gaitasunen gainean eragin daiteke modu eraginkorrean: **"Hezkuntza eta ezagutza"**, **"Parte-hartzea"** eta **"Zaintza"** arloetan hain zuzen ere. Lehenengoan aztertutako programa guztien aurrekontuaren %17,3 suposatzen du, eta bigarrenak %16,8 eta hirugarrenak %15,9. Azken datu hori, aurreko ataletan ikusi dugunarekin koherentea da, azken finean, Gizarte Politika aurrekontuan pisu gehien duen departamentua delako eta bertatik gaitasun horren gainean eragin daitekeelako modu zuzenean. Horri eranstean badiogu, egindako diagnosian nabarmentzen zen hutsunerik nagusienetakoa pobrezia tasako adierazlean ageri zen arraila altua zela, ondorioztatzen da departamentu horren zereginaren garrantzia areagotu egiten dela.
- Horren ondoren **"Diru-sarrerak"** eta **"Etxeko esparru egoki eta segurua"** gaitasunen gainean ekar daitezkeen onurak nabarmentzen dira. Lehen gaitasun horri generoaren ikuspegitik aztertutako aurrekontuaren %14,4 zuzentzen zaio eta bigarrenari %11,5. Kasu honetan, hiru departamenturen barruan kokatzen diren programek esplikatzen dute nagusitasun hori: Ogasuna eta finantzak; Ekonomia sustapena, turismoa eta landa ingurunea; zein gizarte politika.

6.1. GRAFIKOA. Gaitasun bakoitzak duen garrantzia aztertutako aurrekontuaren barruan - 2023 (%)

- Azkenik, beste gaitasunen artean ez dago nabarmentzen den besterik, eta modu apalagoan eragin daiteke horiengan foru aldundiko politika publikoetatik. Aztertutako aurrekontuaren gainean duten pisua honako hau da: **“Aisialdia eta kirola”** %8,0; **“Mugikortasuna”** %6,3; **“Ordaindutako lana”** %4,1; **“Osasuna”** %2,9; **Indarkeriarik eza”** %2,9.

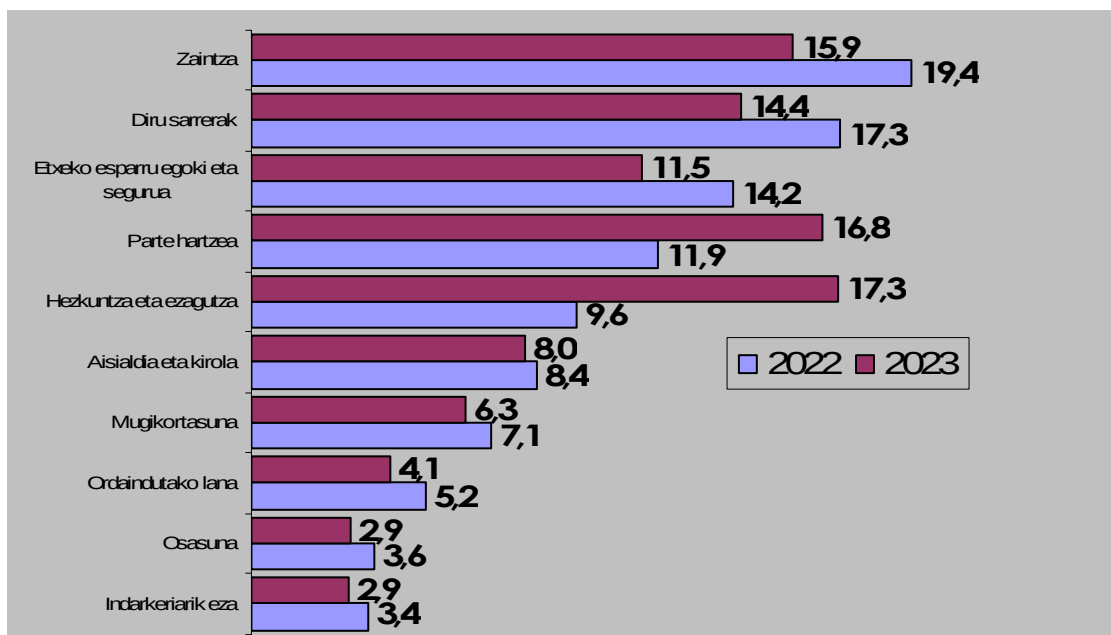
6.3. Konparaketa 2022-2023

2022-2023ko konparaketan eragin handia dauka garrantzia ertain eta handi bezala sailkatu diren programa berriak.

Horrela, 2022ko datuekin konparatuta zaintzen arloan eragiten duen aurrekontu propioaren pisua %19,4tik %15,9ra jaitsi da. “Diru-sarrerak” esparruan eragina %17,3tik %14,4ra jaitsi da, eta “Etxeko esparru egoki eta segurua” gaitasunaren gainean eragiten duena %14,2tik %11,5era jaitsi da.

Igoerarik nabarmenenak "Hezkuntza eta ezagutza" gaitasunean eman da (%9,6tik %17,3ra), eta "Parte-hartzea" gaitasunean, %11,9tik %16,8ra pasa baita.

6.2. GRAFIKOA. Gaitasun bakoitzak duen garrantzia aztertutako aurrekontuaren barruan 2022-2023 (%)

6.1. Taula - Programak eta zein gaitasunean eragiten duten

	Osasuna	Hezkuntza eta ezagutza	Etxeko esparru egoki eta segurua	Ordaindutako lana	Diru sarrerak	Mugikortasuna	Aisialdia eta kirola	Zaintza	Indarkeriarik eza	Parte hartzea
Diputatu Nagusia										
Eraldaketa Digitala		1								2
Berdintasuna	x	x	x	x	x	x	x	x	1	2
Diputatu Nagusiaren Kabinetea		2								1
Estrategia		2								1
Giza Eskubideetako eta Kultura Demokratikoa		2								1
Komunikazioa		1								2
Hizkuntza Berdintasuna		1								2
Kultura, lankidetzak, gazteria eta kirola										
Liburutegia, kulturaren sustapena eta hedapena										1
Ondare Historiko Artistikoa eta Artxiboak							1			2
Gordailua eta Museoak							1			2
Haur, nerabe eta gazteen sustapena		1			x		2	x	x	x
Kirolaren sustapena	2	x		x			1			x
Nazioarteko Lankidetzak	2	x	x	x	x			x	x	1
Gizarte politika										
Adinekoen laguntza	x		2		x	x	x	1	x	
Aldizkako prestazio ekonomikoak	x		2	x	1	x		x		
Plangintza eta informazio sistemak		1								2
Foru Erakunde Publikoak Kudeaketa		1								2
Haur eta nerabeen babesa	x	x	2	x	x		x	1	x	
Desgaituen laguntza	x	x	x	x	x	x	2	1	x	
Gizarte Inklusioko eta Indarkeria Matxistaren Emakume Biktimen Arreta	x	1	x	x	x		x	x	2	x
Gizarte zerbitzuen zentroetako inbertsioen plana	x	x	x	x			2		x	1
Gobernantza										
Funtzio Publikoa		x		1	2			x		

Foru Aldundiko zerbitzuen berrikuntza eta eraldaketa		1							2
Kontratazio publikoa koordinatzeko zerbitzua									1
Herritarren Partaidetza		2							1
Ogasuna eta finantzak									
Zerga eta Finantza Politika	x	x	x	x	1		2		
Aurrekontuak eta Finantzak									1
Zerga Administrazioa					1				2
Herritarren Arreta eta Zerga Heziketa		1							2
Ekonomia sustapena, turismoa eta landa ingurunea									
Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Sustatzea	x	x		2	1	x	x		
LK- Lurraldearekiko Konpromezua		1		x					2
Turismo eta lurralde irudia							1		2
Proiektu Estrategikoak		1							2
Eskulangintza Sektorearen Sustapena		x		2	1		x		x
Landa Garapena eta Nekazal Egiturak	x	x	x	2	1	x	x		
Internazionalizazio Jarduketa Sustatzea		2			1				
Gipuzkoa 4.0:Fabrikazio aurreratua		x		1	2				
Mugikortasuna eta lurralde antolaketa									
Bizikleta bideak	x			2	x	1	x		x
Garraioaren Antolamendua	x	x		x	2	1	x		x
Pasaialdeko Antolaketa eta Sustapena						2	1		
Lurraldearen Antolaketa		x				1	2		x
Ingurumena eta obra hidraulikoak									
Ingurumena		1							
Bide azpiegiturak									
Kontratazioa, Plangintza eta Ustiapena		1							2